

ΧΡΟΝΟΣ Α.
ΦΥΛΛΟ 2^ο

Επίγονοι

ΜΗΝΙΑΙΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΩΝ ΝΕΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΜΑΪΟΣ ΤΟΥ 31

ΟΙ "ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ,"

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ
Βγαίνουν στις 15 κάθε μήνα.

ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ } Γ. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ
Γ. ΚΑΡΑΤΖΑΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ: Φ. ΛΕΒΕΝΤΗΣ

Παραλαβή φυλλαδίων και πληροφορίες:
Βιβλιοπωλείον Βαρβαρέσου, λεωφ. Σω-
κράτους 37. Γράμματα: Φίλωνος 41.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἐσωτερικοῦ ἔτησίᾳ 50 δραχ.

> ἑξάμηνοσ 25 >

Ἐξωτερικοῦ ἔτησίᾳ 1 δολ.

(Ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ
παρέχετε στὸ περιοδικὸ πολὺ με-
γαλύτερη βοήθεια ἀπὸ τοῦ ν᾽ ἀ-
γοράζετε τὸ φύλλο)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΙΗΣΗ:

Τελευταία προσφορά
Φίλε μου...
Ἀποξένωση
Ἐπίλογος
Ἀναζήτηση
Τὸ λιμάνι μας
Ἐπίγραμμα

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ
Κ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
Γ. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΣ ΝΑΣΗΣ
ΑΡΙΣΤΟΣ ΝΑΣΗΣ
Μ. ΑΛΕΞΙΟΥ
Α. ΑΝΤΩΝΑΚΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ:

Καῦμοὶ στὸν Ἐπαχτο
Ἐνας ἀσήμαντος ἄνθρωπος
Τὸ σταμνὶ περλάτησε
Ἄ Ντὶκ κι' ὁ Ντόκ
Τὰ γάντια τοῦ Κώστα

Β. ΔΕΡΚΕΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΓΚΑΤΣΟΣ
Β. ΜΟΣΚΟΒΗΣ
Γ. ΑΓΓΕΛΙΑΝΗΣ
Π. ΣΕΦΕΡΑΝΗΣ

Ο ΜΗΝΑΣ ΜΑΣ

Σημειώματα («Ἡ ὑποδοχή», «Πόνος Ταγκόπουλος»);
Τὰ Βιβλία (Γ. Κοτζιούλα: «Ὁ Σ. Μυριβήλης κ' ἡ Πολεμικὴ
Λογοτεχνία»);
Ἡ Πνευματικὴ Ζωὴ («Ἐνα Γράμμα τοῦ κ. Σπιέρου», Β. Δερκ.:
«Δυὸ μνημόσυνα»);
Ἐπιθεώρησιν—Ἀλληλογραφία.

ΔΗΛΩΣΗ

Ἡ κυκλοφορία ἢ ἴδια μᾶς ἀναγκάζει ν' αὐξήσουμε σὲ 5 δραχμὲς τὴ
τιμὴ τοῦ φύλλου. Γιὰ νὰ δεχθοῦνε καὶ νὰ ἐκθέσουν τὸ περιοδικὸ μᾶς τὰ
διάφορα περίπτερα ζητᾶνε περισσότερα ποσοστά. Κι' ἐπειδὴ, φυσικὰ, τὰ
ἐξόδα τοῦ φύλλου δὲν ἀντέχουν γιὰ νέα ἐπιβάρυνση, ἀπεφασίσαμε, ἔχοντας
καὶ τὶς προηγούμενες συστάσεις πολλῶν φίλων μᾶς, ν' αὐξήσουμε τὴ τι-
μὴ του, βέβαιοι, πὸς οὔτε στὸν ἀγοραστὴ θὰ παρουσιασθῇ καμμιά δυσκο-
λία καὶ οἱ οικονομικὲς τυχόν δυσχέρειες τοῦ περιοδικοῦ μᾶς θὰ ὑπερ-
βληθοῦν. Ἐχοῦμε πάντα πίστη στοὺς φίλους.

Φύλλα προηγούμενα πουλιοῦνται πάντοτε:

Στὴν Ἀθήνα: Στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἀ' Ἐδτίας (Κολλάρου)

Στὸ Πειραιῶ: Στὸ Βιβλιοπωλεῖο Π. Βαρβαρέσου

"ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ,"

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

«Τῆνος μὲν οὖν ἔνεκα κἄν τις ζῶη, ἀλλ' ἢ τῶν τοιούτων ἡδονῶν ἔνεκα.» ΠΛΑΤΩΝ (Φαῖδρος)

ΣΚΙΤΣΑ ἸΠΟ ΤΗ ΡΟΥΜΕΛΗ

ΚΑΪΜΟΙ ΣΤΟΝ ΕΠΑΧΤΟ

—Κι' ὅλα μὲ τὸ δίκιο τους, μὰ ὁ Καϊντάσης—οὐ Μήτρος
ὕγιος τοῦ προτοπάρεδρου—πιδ ψηλὰ ἀπ' ὅλα. Τίμιος, δούλεφτης
καὶ προπαντὸς ἄνθρωπος ντόμπρος, ἴσιος καὶ κατακάθαρος. Πράμ-
ματα ξηγημένα χωρὶς μανοῦβρες καὶ σοῦπα, μούπες. Νέτα.

—«Χρυσό μου Ἀθηνιώ. Σὲ θέλω, μὲ θέλεις; Σὲ φιλῶ.» Ὡς ἔδω.
Ἄλλο τίποτις. Δίχως τᾶχ καὶ τὰ βᾶχ τίς γόργονες καὶ τριανταφυλ-
λοασπάζουμαι. Πράμματα ξηγημένα. Καὶ πὼς κάνε; Μήτρος ἦταν
αὐτός, Μήτρος, στερνοπαίδι τοῦ μακαρίτη τοῦ προτοπάρεδρου τοῦ
Μ'χαλοκαϊντάση. Τὰ λόγια, ἀπ' τὸν Ἐπαχτο ὡς τὸ Καρπενήσι ἀγο-
λογοῦσαν' ἀπ' τὰ σαλαγητά του. Τὸ Μακρυνόρος κοντολύγαε στὸ
μπριμπιλοτσάροχό του. Σκιαζόνταν τὰ λατόδασα τὸ τετράπηχο μου-
στάκι του, καὶ τὰ στροφάδια τ' ἀμπελιοῦ τὸ στρίψιμό του. Εὐτὸς ὁ
Μήτρος Καϊντάσης καὶ κανεὶς ἄλλος. Εἶχε πάει τρεῖς φορὲς στὴν
Ἀνθήνα—ε, κι' ἐκεῖα τὰ θηλυκά τ'ε, ἄλλο νὰ στα λέου κι' ἄλλο νὰ
τὰ γλέψ—στοῦ δικαστήρι, στὴ φ'λακὴ, στὸ σιδερόδρομο.

Αὐτὸς λοιπὸν ὁ τ'ρανὸς ὁ Μήτρος Καϊντάσης ἔκατσε καὶ τῆς τὸ
σκάρωσε. Σ' ἕνα χαρτὶ γαλάζιο—σὰν τὰ μάτια της. Χαρτὶ τριζᾶτο—
σὰν τὸ κορμί της, χοντροὸ σὰν τὰ μπράτσα της. Ἐβαλε καὶ τὴν τι-
μημένη του, φαρδιὰ, πλατειά. Μήτρος Καϊντάσης. Καὶ μερικὰ
στροφάδια σὰν τίς χυτὲς πλεξοῦδες της. Καὶ τὸστέιλε.

Ἡ ψυχὴ του ὅσο νᾶρτει τὸ μῦνημα, εἶχε κάνει δυὸ φορὲς τὸ
δρομὸ Ἐπαχτο, Λομποτινά,—Λομποτ'νὰ Ἐπαχτο. Σὰν ἀερικὸ πήδαε
στῆς γρηᾶς τὸ ρέμμα, κοντοστέκοταν στὸ χάνι τοῦ Λόη γιὰ ξεψιδα-
σμὸ κι' ὅμοια σὰν τὸ σαλαγητό του, σκαπέταε καὶ φλετροῦσε στὶς
πλαγιές.

Ὁ Νάσης, ὁ Χλίβας, ὁ Φίντας θὰ παρόστεκαν στὸ τραπέζι. Αὐ-
τὸς θε νὰ τὴν ἔβαζε δεξιά του καὶ ζερβιά τὸ κατακαῦμένο τὸ Μαρου-
λιώ, τὴ μάνα του, θε νὰ τῆς διάλεγε—τῆς Ἀθηνιώσ—ἀπ' τὸ μανᾶρι
τὸ βετοῦλι τὸν καλύτερο μεζέ.—Κριᾶς σὰν κοτόπ'λο. Φᾶε καῦμένο
κερατό—θενά λεγε τῆς μάνας του. Στὸ βιολιὸ ὁ Ξαροῦλης κι' αὐτὸς
στὴν κιθάρα! Καὶ σὰν τέλειωναν—θᾶρχιναν τὸ γιόμα, θὰ τέλειω-
ναν μεσάνυχτα—καὶ σὰν τέλειωναν...

Κι' ὅπου νᾶναι τὸ μῦνημα θᾶρχοταν.—Μὲ θέλεις, σὲ θέλω! θᾶ-
βγαζε καὶ τίς ἄλλες μῦτες τοῦ μαντηλιοῦ ἀπ' ὄξω, στὴν πανώτσηπη,
θὰ λάδωνε τὴ χωρίστρα. Θᾶβαζε καὶ στὸ πονκάμισο κειὸ τὸ κομπι

μέ τὰ χρώματα τὰ κόκκινα, τὰ πράσινα, τὰ καφεδιά. Καί θά πάγαινε
Πρωτα, πρωτα καλησπέρα. Τό καπέλλο στό χέρι βέβαια... Ὅχι, ὄχι
καλησπέρα, χρυσό μου καλησπέρα, καί τὸ καπέλλο, πάνω πάνω στή
κορφή. Νά φαίνεται κι' αὐτό, νά λάμπει κι' ἡ χωρίστρα. Τὰ παρα-
κατινά μερδεύεσαν στό μυαλό του. Λές κι' ἡ χωρίστρα πού γιάλιζε
τὰ θάμπωνε, τὰ σκότιζε... Ἀλλά, αὐτή θά τὰ κανόνιζε. Καί σοῦναι
μιά ! Γέννημα τάφρου τοῦ ποταμοῦ, μέτις χάρες ὅλες τῆς ἀνερά-
διας πού χορεύει στίς νύχτες μέ φεγγάρι. Ξεγλύστρα ἀνάλαφρη στά
δασιά ρουμάνια τοῦ χωριοῦ κι' ὄπου πάταε αὐτή, γιόμιζ' ὁ τόπος
λουλουδία. Ὁ Νάσης τοῦπε ἔτσι : Ἀφ' τὸ χέρι θά σέ σοῦρει ἀλαφριά,
θά σβύνει κι' ὁ ἴσκιος τῆς ἀπ' τὴν ἀγάπη, στή πλατεία ξωστρα τοῦ
σπιτικοῦ τῆς... Κι' ὁ Χλίβας τοῦλεγε : Θένάτου μίλαγε ἔτσι ντροπιάρα
δάς, χαμηλοβλεπούσα, πὼς ναί... μὰ οἱ γονιοί τῆς... Κι' ὁ ἀδερφός
τῆς πού... Κι' ὁ Φίντας τοῦ ψελνε ἄλλα. Μὰ κι' αὐτὸς δὲν ἦταν κου-
τός. Ἦταν γυιὸς τοῦ μακαρίτη πρωτοπάρεδρου τοῦ Μ' χαλοκαϊντάση
πούχε νά κάνει μέ τὸνομά του ὅλη ἡ Ἐπαχτο. Καί δὲν θά τάχανε.
Κατὰ πὼς φυσάει ἔτσι καί θά ντυθεῖ.

Ἀλλά νὰ τὸ μύνημα ἔρχεται. Δὲν χολοσκᾶ Μηδᾶ σκέφτεται. Τὸ
ξαίρει.

— Τι σοῦπε Νικολούσα ;

— Νὰ πᾶς νὰ πεις εὐτοῦ τοῦ δημάδη, τοῦ κλεφτοκοτῆ, τοῦ
διαλοσπαρμένου τοῦ πείξου καί δείξου, τοῦ μονοτάρη. τοῦ φα-
φλατᾶ, ναπὰ ναπεῖς νὰ κάτσει στ' ἀγγά του. Θενά τοπεῖ τοῦ Μίνη
τ' Ἀμορανίτη καί κακοπόλαθε ὁ δόλιος ὑστερνά ! Τοῦ πείξου καί
δείξου τοῦ τέτοιου κιάποτέτοιου, πού ἔχει μούτρα νὰ μιλάει ! Κύτταξε
κακομοίρη νὰ μὴ μαθευτεῖ τέτοιος λόγος στή γειτονιά, γιατί μαῦρο
φίδι τὸν ἔφαγε !

Ἔτσι ἦρθε τὸ μύνημα. Μιά στιγμῆς κόμπιασε. Μόλις. Νὰ τόσο
λίγο ὅσο κάνει νᾶρθουν οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου στή γῆ. Ὅση ὥρα
κραταεῖ τὸ κύμα στό βράχο... Τόσο μόνο κιάπὲ συνῆρθε.

— Βρὲ τὸ τσόκαρο, τὴν τέτοια κι' ἀποτέτοια τὴ χαψῶτρα σάν
τὴν ἀλωποῦ τὸ Μάη βρὲ τὸ μπάρι πού τῶχουν ὀργώσει γενεὲς δε-
κατέσορες ! Δὲν εἶναι πού τῆς ἔκανε τὴν τιμῆ... Βρὲ αὐτὴν πού
οὔτε γιὰ τὸ σκάψιμο τοῦ παρακατινοῦ γουρτιοῦ δὲν θά τὴν ἤθελε
ὁ γέρος του—ὁ πρωτοπάρεδρος ὁ μακαρίτης τοῦ χωριοῦ ! Νὰ πᾶ νὰ
τῆς πῆς χαιρετίσματα νὰ φουρκιστεῖ καί δαύτη κι' ὁ Ἀμορανίτης !
Ἄλλο νούμερο πάλε ! Ἄντε πέτο Νικολούσα—κι' ἡ ἀθεόφορη, ἡ
πριμαντόνα, πούκανε κάθε τόσο τὰ γλυκά μάτια... Κιόποτε ἔκανες
νὰ περάσεις,

Τὸν ἄντρα πού θά πάρω γώ, τὸν θέλω νᾶν' ἀσίκης
νὰ τραγουδᾷ στές γειτονιές, νὰ πολεμάει στοὺς κάμπους...

Καί δόστου ζαχαρένια πικαρίσματα καί δόστου πατινάδες...

Ἔβαλε τὸ χέρι στ' αὐτὶ, ἀγκάλιασε τὴν κιθάρα κι' ἐτραβῆξε γιὰ
τὸ χωριό. Μπροστὰ αὐτός, πίσω ὁ Νάσης, ὁ Χλίβας, ὁ Φίντας... Καί
στό παρεῦθι τῆς χασκογελοῦσε ἡ καρδιοκλέφτα δημοφονιά καί κειὰ
τὰ μάτια τῆς, μαχαίρια δίκωπα, τρυπούσαν τὴ καρδιά του.

Κοῦρντισε τὴν κιθάρα, κι' ἀνέβασε ἴσια, τ' ἀψήλου τοῦ κα-

ταριοῦ καί τῆς καμινάδας τῆς φάμπρικας, ἴσια καί κρουστάλλω τῆ
φωνή του :

— Σὲ τούτη δῶ τὴ γειτονιά κάθεται μιὰ ἀρκοῦδα...

Κι' εὐτὴ ἀπὸ μέσα, μέ κλειστά τώρα τὰ κρουσταλλοπανευρία,
λίγαε τὴ φωνή τῆς :

— Τὸν ἄντρα πού θά πάρω γώ, τὸν θέλω νᾶν' ἀσίκης...

Ἄχ, καί μιὰ ὄρεξη γιὰ γέλοια, γιὰ γέλοια μέ τὸ χλωμὸ φεγγάρι
πού γέλαε τ' ἀψήλου στὸν οὐρανό, μέ κειὰ τ' ἀστέρια π'ανοιγόκλει-
ναν σὰ μάτια κλαμμένου μοροῦ... Ἄχ καί μιὰ ὄρεξη, νὰ τὴν πιάσει
ἀπὸ τὰ μαλλιά, τὴν περιπέχτρα ἀγαπησιάρα, νὰ τὴν σβουρίσει καί
νὰ τὴν τινάξει χάμω σὰ χταπόδι καί... καί νὰ σκύψει νὰ τὴν φιλήσει
γλυκά.....

B. ΔΕΡΚΕΤΗΣ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Ραμά, θά σ' τᾶδινα ὅλα ὅσα μᾶπόμειναν
κι' ὅσα δὲν ἔχω ἀκόμα σπαταλήσει,
ἢ τρυφερὴ ψυχὴ σου ἂν καταδέχονταν
σὲ μιὰ πτυχή τῆς μέσα νὰ μὲ κλείση.

Γι' ἀντάλλαγμα τοῦ ἐρείπιου πού θά σοῦδινα
μὰ ὠραίου πού μᾶπόμεινε ὑπολοίπου,
θά μέφτανε νὰ σκύβω στὰ τριαντάφυλλα
χωρὶς νὰ κόβω, τοῦ ἀνθηροῦ σου κήπου.

Νὰ σὲ θωροῦ ἡλιαχτίδα στό κιγκλίδωμα
τῆς μαύρης πού μὲ κλείνει καταδίχης,
νᾶσαι μιὰ ἀνάγκη ἀπόλυτη στίς μέρες μου
ἔστω κι' ἂν ξέρω, ἄλλοί, πὼς δὲ μάνημεις.

Πᾶρτα, δικὰ σου ὅλα ὅσα δὲν πρόφτασε
νὰ δώση σᾶλλον μιὰν ἀπελπισία,
γίνου στερὴν σελίδα, κλείσε κάτασπρη
τῆς ζήσης μου τὴν κόκκινη ἱστορία.

ΕΝΑΣ ΑΣΗΜΑΝΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

*Απολωλότα πρόβατα, στρατιώτες άδαείς...
Γ. Θ. ΒΑΦΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Καράλης δέν ήξαισε άπό ποϋ εΐταν καλλίτερα ν' άρχίσει νά σκέφτεται. Έβαλε τὸ κεφάλι μέσα στά χέρια του, καί βρήκε πὸς προτοϋ άρχίσει νά σκέφτεται εΐταν καλλίτερα νά μείνει έτσι κάμποσες στιγμές. Κατόπι γύρισε κι' εΐδε τὰ κάποια πράγματα τῆς αΐθουσας πὸν πέφτανε πάνου στά μάτια του καθὼς τὰ σήκωνε, καί βαρυστημένος χτύπησε τὴν παλάμη στοὔ γόνατο. Μιά συνειθισμένη χειρονομία ανθρώπινης άνίας. Ἡ άνίας ἦ άπελπισιάς.

Κι' άνίας καί άπελπισιάς. Τὸ ἴδιο κάνει. Ο Καράλης δέν ήξαισε άπό εΐταν προτιμώτερο ν' άρχίσει νά σκέφτεται. Αὐτὸ εΐψιχνε τόσην ὠρα νά βρεῖ κι' άκόμα στοὔ νοϋ του δέν κυριαρχοϋσε άλλο, έξδὸν άπό τὴν καθημερινή λαχτάρα γιὰ τὶς άγνωζιμες χαρές. Κατόπι μικρογεγονότα άπό τὴ δουλειά του. Καί προπαντὸς μιὰ σταφιδιασμένη ξανθιά κυρία πὸν διόρθωνε τὰ δόντια τῆς τελευταία. Αὐτὸ πιανὰ δόντια. Σκέφτηκε πὸς ἦ κυρία αὐτή. θὰ έκανε μεγάλη κατανάλωση στα φαρμακεία γιὰ δένζενέ. Ἄν εΐχε ὁ Καράλης ένα φαρμακείο, ἴσως νά τὴν εΐχε ταχτική πελάτισσα. Ἐπιτέλους ἄς μὴν εΐχε καί φαρμακείο. Ἐνα κατάστημα γυναικείων εΐδῶν θὰ εΐταν πάντα καλλίτερο άπό τὴ δοντογιατρική.

Ἐπειτα γύρισε τὰ μάτια στοὔ παραθύρο μετὰ τὰ πολὺ κατεβασμένα στόρια. Σηκώθηκε καί τὰ τράβηξε. Ἀπό τὰ τζάμια έβλεπε πὸς ὁ ἥλιος εΐχε καλά βασιλέψει. Τ' ὀρθάνοιξε τὸ παράθυρο χωρὶς κανένα φόβο. Ἐνας καθαρός άέρας γεμάτος άπέραντη άνακούφιση μπήκε σπάταλα μέσα. Χωρὶς άπελπισιές. Χαρούμενα. Ἐνας άέρας γεμάτος άνακούφιση κι' ὁ ἥλιος εΐχε βασιλέψει καλά. Τὰ μάτια του πλανήθηκαν άσκοπα πέρα στοὔ μακρος τοϋ δρόμου. Ἐνα αὐτοκίνητο πέρασε τρέχοντας καί κάτι παιδάκια έκαμαν μιὰ προσπάθεια κυνηγητοϋ. Ο Καράλης γύρισε ξανά μέσα.

Τὰ πόδια του, σάν τοὺς χωριάτες πὸν έρχονται τὰ βράδια κουρασμένοι, έτσι άπαράλλαχτα κουρασμένα. Ἐπεσε βρονς σὲ μιὰ πολυθρόνα, καί γύρισε πάλε τὰ μάτια του στα κάποια πράματα τῆς αΐθουσας. Στὸν άπέναντι τοίχο, τὸ κέντρο μετὰ τὰ σιωπηλά μάτια περιμενε πάντα. Στὸ αντίκρουμά του, έννοιωσεν ὁ Καράλης ὄλη τὴ γοητεία τῶν περασμένων καιρῶν. Ὑστερα, παρ' ὄλη τὴ δυνατὴ προσπάθεια τῆς αντίδρασης, τὸ παλιὸ παράπονο τοϋ έσφιξε πάλι τὸ λαιμό...
[«Ἐλένη, γιὰ τὸ μετὰς έτσι ; Γιὰ τὴν εὐτυχία μας πὸν χάθηκε

πέλο γιὰ δέν. Ἄνασανε στοὔ δρόμο. Ο ἥλιος βασιλεμένος καλά, μὰ ὄχι σκοτάδι άκόμα. Σούρουπο. Ὁραίο σούρουπο. Παρακάτου στὴν πλατεία εΐχαν άνάψει τὰ φῶτα. Κι' ἡ πλατεία εΐταν ὠραία. Στοὔ καφενεῖο τῆς «Ἐλπιδος» παράγγειλε καφέ. Στοὔ διπλανὸ τραπέζι καθόταν ἡ παρέα πὸν πάντα συζητοϋσε γιὰ τὰ κοινωνικά ζητήματα. Ἀπόψε εΐχε άλλάξει πρόγραμμα. Ἐκλεχίτερο. Λιγάκι πιὸ σοβαρό. Οὔτε κυβερνήσεις, οὔτε Βενιζέλος, οὔτε δημόσιοι εἰσπραχτορες, οὔτε «Ἀκρόπολις». Ἄνατροπὲς τῆς κοινωνίας άπόψε. Κομμουνισμός, σοσιαλισμός, καί τὰ τοιαῦτα. Ο Καράλης μετὰ οἶχτο τοὺς κύτταξε.

Ἦρθε ένα γκαρσόνι μετὰ ψεύτικη έκφραση ιδιαίτερης περιποίησης:

— Ἐτοιμός ὁ βαρὺς τοϋ κύρ-γιατροϋ !..

Μετὰ οἶχτο καί πόνο μαζί τοὺς κύτταξεν ὁ Καράλης. Κατόπι συλλογίστηκε τὸ γκαρσόνι μετὰ τὴν ψεύτικη έκφραση τῆς ιδιαίτερης περιποίησης, κύτταξε τὰ ποτήρια μετὰ τὸ νερό, καί πάλε στοὔ νοϋ τὸ κέντρο μετὰ τὰ σιωπηλά μάτια. Μιά άχνὴ μορφή διαγράφηκε μπρὸς του μὰ δέν πρόφταξε ν' άνατριχιάσει. Εΐταν ἡ παρέα άπό δίπλα κι' ἡ συζήτηση γιὰ τὸ σοσιαλισμὸ εΐχε φτάσει στοὔ κατακόρυφο. Πάλε τοὺς κύτταξε μετὰ οἶχτο. Σὰ νά τοὺς λυπήθηκε.

[«Ἐμένα δὲ μετὰ ενδιαφέρουν καί τόσο τὰ κοινωνικά προβλήματα. Κάτι άλλα μικροπραματάκια τῆς ζωῆς μετὰ βασανίζουν πιότερο. Μιά εἶναι ἡ ζωή... Κοιμένη μέσα σὲ άπλά πράματα Σὲ ταπεινά. Σὲ άσήμαντα. Αὐτὰ μετὰ ενδιαφέρουν πιὸ πολὺ. Περισσότερο καμὸ μὸν γεννάει κι' εἶνε σάν τὸ νερὸ τῶν ποτηριῶν πὸν γαληνεύει μπροστά μου. Ἴδιο άσήμι, άτάραχο γαληνεύει, μετὰ στα ποτήρια πὸν φαντάζουν παραξένα κρυσταλλένια άπόψε. Μὰ γιὰ τὴν εὐτυχία μας Ἐλένη πὸν χάθηκε εΐφταιξε περισσότερο ἡ ζωή. Πολὺ λιγότερο ἐγὼ, σάν καθόλου, Ἐλένη...»].

Ἐνα τέτοιο βράδι μετὰ άστέρια πὸν άναβαν ὀλοένα, μ' ένα φεγγάρι πὸν ὀλοένα κινιόνιζε, θὰ εΐταν κοῖμα νά μείνει έτσι. Δὲ βαριέσαι ! Τὰ πράματα εἶναι πολὺ άπλά. Σκέτα. Ἡ παρέα άπό δίπλα συζητοϋσε. Δυνατὰ συζητοϋσε καί μ' άρκετὲς χειρονομίες. Ο Καράλης φοβήθηκε. Φοβήθηκε μήπως στὴν εὐγενική του ψυχὴ, μείνει κάτι άπό τὴν άγρια διάθεση τῶν ανθρώπων αὐτῶν κι' άπό τὶς σκέψεις τους. Μιά εἶναι ἡ ζωή... Πλήρωσε καί βιάστικα τραβήχτηκε άπό κεί. Ἐνα τέτοιο βράδι νά μείνει έτσι ; Κάπου βρέθηκε ένα αὐτοκίνητο.

Τοϋ άρεξε τοϋ Καράλη τὸ αὐτοκίνητο. Ἐκεῖνα τὰ τοπεία πὸν φεύγανε τοϋδιναν τὴν έντύτωση τῶν χρόνων πὸν πάνε κι' έρχονται πὸν τρέχουνε καί σταματοϋν στοὔ ἴδιο κύκλο πάντοτε, πὸν τρέχουνε καί πάνε χωρὶς τελειωμό... [«Ἐλένη, μὴν κλαῖς γιὰ τὴ χαμένη μας χαρά !..»]. Πολὺ σκέτα πράματα. Τὸ αὐτοκίνητο σταμάτησε στὴ Γλυφάδα. Ο Καράλης δέν τράβηξε γιὰ τὰ κέντρα. Πέρα στὴν άκρη, πολὺ μακρυνά, στὴν άμμουδιά. Ἐαπλώθηκε. Χωρὶς συντροφιά. Ὁλομόναχος. Μόνε τ' άναμμένα τ' άστέρια καί τὸ φεγγάρι πὸν εΐχε κινιόνισει ἔδῳ καί πολλὴν ὠρα.

Κύτταξε πέρα μακρυνά στὴ θάλασσα, κύτταξε κι' έβλεπε κάποιες βάρκες μ' άναμμένα τὰ γοῖ-γοῖ πὸν ψαρεύανε, καί τὸ φεγγάρι πὸν καθρεφτιζόταν έξωτικά μετὰ στα νερά. Θυμήθηκε τὸ κέντρο μετὰ τὰ σι-

ωπηλά ματία, τὰ παραπονεμένα. Πάλε τὸ βλέμμα πέρα. Σὰ μιὰ νε-
ραίδα νὰ βγῆκε μέσ' ἀπὸ τὸ πέλαγο, μιὰ χειρονομία χαιρετισμοῦ καὶ
τίποτ' ἄλλο. Τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ τὸ παραμῦθι γιὰ τὸ βασιλόπουλο π' ἀ-
γάπησε τὴν κόρη ἐνοῦ ψαρῶ. Περασμένα πράματα. Ἔτσι νὰ δακρῦ-
ζει κανεὶς...

«Εἴμουνα κι' ἐγὼ νέος μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρό. Ἦρθα μὲ χίλια
ὄνειρα στὴ ζωὴ. Τότες εἶτανε πού σ' ἀγάπησα Ἑλένη. Ἡ γνωριμιά
μας στὴν ἀρχή, —θυμᾶσαι; Στὴν ἐξοχή. Εἶτανε κάτι δέντρα, πολλὰ
δέντρα. Μιὰν ἀγάπη πού πλέχτηκε κάτω ἀπὸ ἕνα φεγγάρι σὰν ἀπόψε
χρυσό...»

Ἔστερα τὰ γράμματά σου... Τάχω ἀκόμα φυλαγμένα σ' ἕνα συρ-
τάρι τοῦ τραπεζιοῦ. Στὸ ἀπάνω συρτάρι ἀριστερὰ ὅπως κάθουμαι. Δὲ
θῆλῃσα ποτέ μου νὰ τὰ σκίσω. Μὰ γιατί νὰ τὰ σκίσω; Κι' ἔτσι νὰ
εἶναι, καὶ τί; Καμμιά πιὰ λαχτάρα, πράματα περιττά γιὰ μένα, καμ-
μιὰ λαχτάρα. Προχτὲς τὰ κύτταξα. Σκοπίμως. Ὅχι νοσταλγίες καὶ
συγκινήσεις! Ἔνα παλιὸ γραμματόσημο μὲ ἐνδιαφέρει τώρα πὺ πολὺ.
Πῆραν ἀξία τελευταῖα. Σημαντικὴν ἀξία. Πιὸ πολὺ γιὰ τέτοια γνοι-
ζομαι τώρα. Ἰδιοτροπίες... Ἀποτελέσματα τῶν καιρῶν. Οὔτε νοσταλ-
γίες οὔτε παρόπινα πιά...».

Ὁ Καράλης μὲ βία χαμογέλασε. Ἀπὸ ἀνάγκη. Ἦθελε νὰ εἶναι
ἐν τάξει μὲ τὴ συνείδησή του. Νὰ μὴν ἔχει καὶ πολλὲς σχέσεις... Βέβαια!

«Ἡ ἀγάπη μας. Τὰ γράμματά σου. Θυμᾶσαι Ἑλένη πού κάπο-
τες μοῦ ἔστειλες γιὰ δικό σου ἕνα ὀλάκαιρο κομμάτι Οὐγκώ; Ἐγώ,
χαμογελώντας τὸ διάβασα. Δὲν εἶπα τίποτα, εἶμουν εὐχαριστημένος.
Τῶξαιρα, πὼς γιὰ νὰ μοῦ δε ξεῖς καλλίτερα τὸ πόσο μ' ἀγαπᾶς, τῶκα-
νες... [«Ὁ ἔρωτας εἶναι σὰν τὴν ψυχὴ τὴν ἴδια. Ἔχει τὴν ἴδια φύση,
εἶναι σὰν καὶ κελὴ θεῖα ἀχτίνα. Εἶναι ἀφθαστος, ἀδιαίρετος, ἀτε-
λευτήτος, σὰν καὶ κελὴν. Εἶναι μέσα μας ἕνα κομμάτι φωτιᾶς ἀθάνατο
καὶ ἀπειρό. Κανένας δὲ μπορεῖ νὰ τὸ περιορίσει, κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ
τὸ σβύσει. Τὸ βλέπεις νὰ καίει ὡς τὸ μυαλὸ τῶν κοκκάλων, τὸ βλέπεις
ν' ἀχτινοβολεῖ ὡς τ' οὐρανοῦ τὰ βάρη. ὦ! ἀγάπη... λατρεῖες! Ἡδονὴ
δύο πνευμάτων πού συνεννοοῦνται, δύο ψυχῶν πού ἀλληλοδέονται,
δύο βλέμμάτων πού διαπερνᾶ τὸ ἕνα τ' ἄλλο! Θᾶρθετε λοιπὸν καὶ σὲ
μένα εὐτυχίες; Μοναχικοὶ περίπατοι μὲ τὸν ἀγαπημένον, ἡμέρες ἠλιό-
λουστες, εὐλογημένες καὶ φεγγοβόλες;...»]. «Εὐτυχίες, ναί! Εὐτυχίες
κλεισμένες στὴν ἀπειλὴ ἔνδον μπράουνιγκ στὴν ἀρχή, σ' ἕνα χωρισμὸ
ἀργότερα καὶ βασισμένες στὴν ἀπογοήτευση. Ἑλένη!... Γιὰ μένα ἡ
ζωὴ δὲν εἶχε καὶ μεγάλη σημασία ποτέ. Ὡς τὰ σαράντα μου σήμερα,
στάθηκα ἕνας σιωπηλὸς κι' ἀσημαντὸς ἄνθρωπος μόνάχα. Προχωρῶν-
τας χωρὶς σκοπὸ. Ἔτσι, στὴν τύχη. Τότες σκοπὸς μου εἶσιν σύ.
Τώρα... Ἑλένη!..»

Ἔστερις, ἔχω κι' ἐγὼ στὴ ζωὴ κάτι λαθάκια. Ἐχω παθητικὸ.
Σὰν ἔμπορος στὴν ὁδὸ Σταδίου. Μιὰ ξαδεροφύλα μου ὄραφνὴ τὴν
πάντρεψα, ἐδῶ καὶ κάμποσον καιρό. Καλὰ, σχετικὰ. Χωρὶς μεγάλες
ἀξιώσεις. (Ἐχω κι' ἐγὼ κάτι λαθάκια στὴ ζωὴ). Κάποτες μιὰ πράξη
πού πολλοὶ θὰ τὴν ἔλεγαν φιλανθρωπία. Κι' ἄλλα παρόμοια, Δὲν
πειράζει...

Ἔνας ἄλλος στὴ θέση μου θὰ εἶταν εὐχαριστημένος Ἑλένη. Οἱ

δουλειές μου πᾶνε πολὺ καλὴ. Χωρὶς παθητικὸ. Καθόλου σὰν τοὺς
ἔμπορους τῆς ὁδοῦ Σταδίου. Ὅμως, ἐμένα ἡ ζωὴ μου! Αὐτῶν πὺ
καλὰ προχωρεῖ, ἀνέφελη μέσα στὰ χίλια χρώματα καὶ στοὺς τόσους
λογῆς-λογῆς ἄνθρώπους. Ἑλένη... Ἑλένη... ἐμένα ἡ ζωὴ μου κλει-
στηκε μέσα σ' ἐκεῖνα τὰ βρωμερὰ στόματα μὲ τὰ σάπια κόκκαλα. Εἶ-
μαι ὑποχωρῶμενος ἐγὼ νὰ τὰ κάμω καλὰ. Νὰ διορθώσω τ' ἀδιόρ-
θωτα! Ἑλένη, πὼς κοντά μου θὰ ζοῦσες εὐτυχισμένη; Γιὰ τὴν εὐ-
τυχία μας πὺ χάθηκε φταίει πὺ πολὺ ἡ ζωὴ. Πὼς κοντά μου θὰ
ζοῦσες ἔτσι; Ἑλένη... κάτι μοῦ σφίγγει τὸ λαιμό, καὶ δὲ θέλω...».

Θυμήθηκε μὲ βουρκομένα ματία τὴν ἐποχὴ τῆς ἀγάπης του.
[«Ποῦ νὰ εἶσαι τώρα εὐτυχισμένη Ἑλένη;»]. Τὴν ἐποχὴ πού εἶταν
ὅλη του ἡ σκέψη τὸ μυρωμένο της κορμί, πού οἰγοῦσε στὰ ἀπαλὰ τῶν
μαλλιών της χάιδεμα, καὶ τῆς φωνῆς της ἡ γλύκα τὸν νανοῦριζε, σὰν
τότε, πού ὄντας παιδί κάποια λατέρνα στὴ γειτονιά... [«Ποῦ νὰ εἶσαι
εὐτυχισμένη Ἑλένη;»]. Κάτι σίχοι, ἄθελα κι' ἀθόρυβα τοῦθθανε
στὸ νοῦ :

«Κι' ὅσο γιὰ μένα, μὴ σὲ νοιάζει, ἂν ἔδρεψα ἀσφοδέλους
γιὰ νὰ τοὺς πλέξω στέφανο στὰ μαῦρα σου μαλλιά...
Σοῦ μένει ὀλάκαιρη ἡ ζωὴ: τὰ σύννεφα, τ' ἀστέρια,
τ' Ἀπρίλη τὰ πουλιά...».

Ἀστεῖα πράματα. Πολὺ ἀστεῖα! Ἄνεμῶνες στὸν ἄνεμο... Ὁ-
νειρα χαμένα σὰν τὸν ἀπὸ τοῦ τραγουδιοῦ, δλόϊδια σὰν τὸν ἀπὸ πὺ
σβαίνει στῆς βραδιάς τὴ γαλήνη. Τὶ τὰ θέλουμε μεῖς αὐτὰ; Τὸ αὐτο-
κίνητο τὸν ξανάφερε στὴν Ἀθήνα. (Ἐκεῖνα τὰ τοπεῖα πού φεύγανε,
κ.τ.λ. κ.τ.λ.). Τώρα σταμάτησε στὸ Ζάππειο. Ὁ Καράλης κάθησε σ' ἕνα
τραπέζι καὶ κύτταξε τριγύρω. Ἔνας σακάτης μὲ εὐγενικὸ χαμόγελο
καὶ μὲ ἕνα σωρὸ παράσημα «ἀνδρείας», «διακριθεὶς ἐν τόσαις μάχαις»
ἀσφαλῶς, ἔδινε λουλούδια σὲ μιὰ κυρία. Ἦ κελὴν δὲν τᾶπαιρνε. Κι' εἶχε
μιὰ διαβολομένη φινέτσα στὸ πρόσωπο...

Ὁ Καράλης σκέφτηκε: [«Θὰ πῶ στὴν κυρία: Γιατί δὲ δίνεις
μιὰ δραχμὴ, μαντάμ, μαζί μὲ τὰ τόσα σου ἔξοδα σ' αὐτὸν τὸ φτωχό;
Ἔστερα θὰ φύγω ἀξιοπρεπῶς. Θὰ φτάξω τὸ σακάτη, θὰ τοῦ πετάξω
τὸ καλάθι μὲ τὰ λουλούδια καὶ θὰ τοῦ φωνάξω: Γεῖά σου! εἶμαστε
ἀδρόφια ἐγὼ καὶ σὺ στὴ ζωὴ. Κανακάρηδες! Μιὰ διαφορὰ μόνον, μόνον
μία. Ἔσενα τὸν καμὸ σοῦ τὸν ἔδωσε ἡ Πατριδα, ἐμένα ἡ Ζωὴ... Τὸ
ἴδιο εἶναι!»]. Μὰ οὔτε τ' ἄνοιξε τὸ στόμα του. Τὸν κύτταξε τὸν ἄλλο
μὲ τὰ λουλούδια πού ἔφευγε, κύτταξε τὴν κυρία, τὸν κόσμον τοῦτο δλό-
γυρα τὸ γελαστὸν κι' ἀξένοιαστο, καὶ τὸ φεγγάρι πού τᾶλουζε σ' ἕνα
ἄυλο φῶς.

Πάλε ὁ χωρισμός. Τὸ τελευταῖο του γράμμα: «Ἑλένη, ζῆσε εὐ-
τυχισμένη σὺ πού ἔχεις περισσότερα δικαιώματα στὴ ζωὴ. Ἐγώ, κλει-
σμένος μέσα στὸν ἑαυτό μου, ἄς κλαίω σπαράζοντας σὰν Τριβουλέτος
πάνου σὲ μαραμένα λουλούδια τῆς λεμονιάς, πού ὠνειρεῦτηκα κάτω
ἀπ' τ' ἀστέρια μιὰ φορὰ, νὰ στὰ χαρῶσω ἀμάραντα μαζί μὲ τὴν ψυχὴ
μου ὀλόκληρη, γιὰ νὰ στολίσεις τ' ἀγαπημένα μαῦρα σου μαλλιά...».
Κι' ἡ ἀπάντηση παραπονεμένα θλιβερὴ, πολὺ παραπονεμένη: «Γιατί
καλὲ μου ἐγὼ νὰ ζῶ εὐτυχισμένη καὶ σὺ νὰ μοῦ σπαράξεις σὰν Τριβου-
λέτος; Γιατί νὰ μὴν εἶμαστε ὁ Φερδινάνδος κ' ἡ Μιράντα τοῦ Σαίξπη-

σου, και να ζήσουμε στο υπήνεμο ακρογιαλί των δνείρων μας, γελών-
τας με τη θάλασσα και παίζοντας με την άμμο, μακριά από τους αν-
θρώπους, μονάχοι με την αγάπη μας την απόκοσμη ; Γιατί τα λουλού-
δια της λεμονιάς ακριβέ μου να μην είναι άμαραντα πάντα και να μās
ένώσουν μια μέρα ; Γιατί ; ».

Γιατί ! Στην ψυχή του εκείνο τὸ γιατί κι' άλλα πολλά τέτοια μαζί,
σὰ μεγάλο ερωτηματικό ἀναδεύουν. Ένα ερωτηματικό στην ψυχή κι'
ἡ ζωὴ κυλάει ἤσυχα. Χωρὶς ερωτηματικά. Τὸ φεγγάρι τὰ λούζει ὅλα
στὸ ἄνλο τὸ φῶς, οἱ ψαράδες εἴτανε με τὶς βάρκες στὴ θάλασσα, κι' ἡ
νεράϊδα χάρηκε με τὸ στερνό της χαιρετισμό. Ἀπλὰ πράματα, πολὺ
ἀπλὰ. Ἡ ζωὴ ἤσυχα κυλάει. Ὁ Καράλης ἔβγαλε τὸ μαντήλι καὶ σκού-
πισε κάποια δάκρυα πὸ τοῦ θύλωσαν τὰ μάτια. Ὁχι πὺ ἀναγκαστι-
κὸς πλλαζισμός. Αἴσθηση, ὄλο αἴσθηση, Καὶ τὰ τραπέζια, κι' ἡ τζάζ,
αἴσθηση κι' αὐτά., [«Γιατί νὰ μοῦ μείνεις ἕνα κἀντρο
μο νάχα σιωπηλό ;»]. Πάλε τὸ μαντήλι στὰ μάτια.

Ξάφνου κάποιες χαρούμενες φωνές ἀπὸ πέρα. Ὁ Καράλης γύρισε
καὶ κύτταξε. Δυὸ κορίτσια με χάχανα μεγάλης πολυτέλειας. Πλούσια
γέλοια. Πέρασαν καὶ τὰ δυὸ μπροστά του, τὸ μικρότερο τὸν κύτταξε
με περιέργεια. Με ἀρκετὴν περιέργεια. Ἐκεῖνος χαμογέλασε φιλικά. Με
καλοσύνη. Σὰν ἀπὸ φόβο προσδοσίας.

ΝΙΚΟΣ ΓΚΑΤΣΟΣ

ΦΙΛΕ ΜΟΥ...

*Φίλε μου, πὸν μās ἔνωσεν ἡ δυστυχία κι' ὁ πόνος
καὶ σκοτεινὴ μās ὀδηγᾷ στὸν ἴδιο δρόμο ἡ Μοῖρα,
δὲν τὸ λπιζα ἢ φιλία μας νὰ μοῦ φανεῖ μιὰ μέρα
καὶ γιὰ τοὺς δυὸ μας ἄγρη πὺς εἴτανε καὶ σιείρα.*

*Τὰ βραδινὰ μας ὄνειρα γιὰ γαλανὰ νησίγια
γιὰ ἕνα σπητάκι ἀπόμερο κοντὰ στ' ἀκροθαλάσσι,
τὰ δέντρα με τὸν ἴσκιο τους καὶ τὸ γαλήνιον ὕπνο,
σόννεφα μαῦρα ἐπέρασαν καὶ τᾶχουνε σκεπάσει !*

*Ένα λουλούδι ἐπρόβαλε κατάξανθο, σὰν ἥλιος,
κι' ἔφερε ἀπ' ἀγνωστούς γυαλοὺς σὲ μās τὴν ὠμορφιά του,
κι' οἱ δυὸ μας τ' ἀγαπήσαμε τρελλὰ καὶ μεθυσμένοι
ἀπὸ τὸ γλυκό, πὸν ἐνοιώθαμε νὰ μās καλεῖ, ἄρωμά του !*

*Νᾶξερὲς τᾶχα ἐσὸν γλυκεῖ κι' ἐρωτικὴ παιδούλα,
πὺς, μόνο πὸν τοὺς ἔριξες τὴν πλανερὴ ματιά σου
γιὰ τὴ φιλία τους σκέφτονται δυὸ φίλοι καὶ δηγιῶνται
πὺς δὲν ἀξίζει οὐδ' ὅσο κὰν μιὰ τρίχα ἀπ' τὰ μαλλιά σου !*

ΚΩΣΤΑΣ Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΣΥΜΙΑΚΟΙ ΘΡΥΛΛΟΙ

ΤΟ ΣΤΑΜΝΙ ΠΕΡΠΑΤΗΣΕ

Μὰ δὲ θυμόταν, οὔτε κι' ἡ ἴδια τὸ Μαργιὸ τοῦ Πρωτενιοῦ πό-
σω χρονῶ ἦτανε. Ένα μονάχα ἤξερε. Πὺς εἶχε περάσει καὶ τὰ ἐ-
κατό ! Κι' ὅμως κρατιόταν ἀρκετὰ καλὰ ἀκόμη. Τὸ μαγουλάκι της
ρόδιζε καὶ τὰ δόντια της ἦτανε, μάτια μου, τριανταδυὸ ! Πήγαινε
κι' ἔκοβε ξυλά ἀπ' τὰ πιὸ ψηλὰ βουνὰ μόνη της κι' ἐσήκωνε κἀτι
γυμάρια πὸν δὲν τὰ σήκωνε νιοκόπελλο.

— Ὁ Παερμιώτης μου, δίνει μου χρόνια καὶ κουράγιο», ἔλεε
παντοῦ, ὅταν παῖνω στὴν ἐκκλησιά του νοῖσι ἡ καρδιά μου καὶ γί-
νεται περβόλι. Πίνω κομμαῖ νερὸ ἀπὸ τὸ γιστερνάκι του καὶ κάμνω
νιὸ σηκότι. Ἐκεῖνο εἶναι πὸν με δυναμώνει, παιδάκια μου.—

Κι' ἀλήθεια ! ἀπὸ τὸ καιρὸ πὸν βρῆκε τὴν εἰκόνα τ' ἀρχάγγε-
λου Μιχαήλ, τοῦ Παερμιώτη καὶ τοῦχτισε με δικά της γρόσια ἐκκλη-
σάκι λὲς καὶ ξανάνιωσε τὸ Μαργιὸ τοῦ Πρωτενιοῦ, ξεκαμπούριασε,
θέριεψε κι' ἐγιν' ἀγνώριστη.— Ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦβρα τὸ κόνισμά
του, ξανάλεε, θαρῶ πὺς ἐγὼ τὸν ἐγέννησα, θαρῶ πὺς εἶνε παιδί
μου. Ὅσο μπορῶ περιποιοῦμαι το. Κι' ἔχω παιδιά μου, τὴν ἐρπίδα
πὺς, ὅταν ἔρτη ἡ ὠρα μου κι' ἡ στεμνή μου, θὰ μοῦ κάμη στὸν
ἄλλο κόσμο τὴ περιποίηση πὸν τοῦ κάμνω ἐγὼ ἢ ἀμαρτωλὴ σαῦτὸ
τὸ ψεύτικο ντουνια.

— Κι' ἐσκουπίζε ἕνα δάκρυ πὸν κυλιόντανε στὰ γέρικα μά-
γουλά της.

Ζοῦσε γιὰ νὰ περιποιῆται τὸ ξωκκλησάκι τοῦ γιοῦ της. Κάθε
Σάββατο ἔτρεχε νὰ ἀνάβη τὰ καντήλια του, κύτταγε πὺς νὰ διορφῶ-
νει, πὺς νὰ τὸ στολίση, ἀπ' ἔξω κι' ἀπὸ μέσα. Ὅλο καινούργια καν-
τήλια καὶ καινούργιες εἰκόνες ἔβαζε. Κι' ὄλο τ' ἄσπριζε με κόκκινα,
λίτρινα, πράσινα χρώματα. Μεγάλωνε τὸ πλατύ του πλακοστρώνον-
τάς το κι' ἐφύτευε λουλουδάκια καὶ δέντρα ἀλάκαιρα ! Αὐτὴ ἔκα-
με ὄλα τὰ ἔξοδα στὴν ἐορτή του, ἀφοῦ ξεσήκωνε πρῶτα ὄλη τὴ
Σύμη νὰ πάη στὸ πανηγῦρι... Πλήρωνε τὸ παπᾶ, τὰ κεριὰ καὶ τὰ
λάδια. Ἡ ἴδια ἔκαμε καὶ τοὺς καφέδες. Ἄ ! Ὅλα κι' ὄλα κανένα
δὲν ἄφινε ν' ἀνακατευθῆ καὶ νὰ βάλη πεντάρα τσακιστὴ σ' ὄλα αὐ-
τά. Ἀκόμα ἔφερε καὶ κέρναγε τὸ πρῶτο κρασί στὸ γλέντι. Κρασί
σπιτικό, μυρωδάτο, σπιριτάτο κόκκινο-κόκκινο πὸν τῶφριαχνε ἀπ' τὰ
σταφύλια τ' ἀμπελιοῦ της τὸ Μαργιὸ. Μόνη της τρυγοῦσε τὰ στα-
φύλια, μόνη της τὰ πάταγε στὴ βούτα γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ μούστο. Κι'
ἐγινόταν, ἀλήθεια ἕνα κρασί !—λίγο—μὰ γλυκὸ σὰ πετιμέζι πὸν νὰ
τὸ πίνης καὶ ν' ἀναστήνεσαι ! Θαρεῖς κι' εἶχε μέσα του τὴ χάση
τοῦ Παερμιώτη. Αὐτὸ ἤθελε μόνη της νὰ τὸ πέρνη τὸ Μαργιὸ. Τῶ-
ριχνε στὸν ὄμο της καὶ γινόταν ἀεράκι, Περπατοῦσε τρεῖς ὠρες με
τὸ ρολοῖ—τόσο ἦταν ὁ δρόμος ἀπ' τὸ χωριὸ στὸ ξωκκλήσι—καὶ δὲν

ἀκουμποῦσε πουθενά γιατί τῶχε τᾶμα νά μὴ σταματᾶ, οὔτε ν' ἀνα-
σάνη ἀκόμα.

Αὐτὰ γινόνταν κάθε χρονιά στὴν ἡμέρα τῶν Ταξιαρχῶν. Μὰ
τούτη τὴ χρονιά θὲς ἀπ' τοὺς κόπους θὲς ἀπ' τὰ γεράματα τὸ Μαρ-
γιῶ ἐβαριαρώστησε. Πυρετὸς τὴν ἔκαιγε μέρα νύχτα καὶ τὴν ἔλυωνε.
Καὶ δὲν τὴν ἔννοιαζε πὺν θάχανε τὴ ζωὴ της, μὰ γιατί ζύγωνε ἢ
ἐορτὴ τοῦ Παερμιώτη της.— Ποιὸς θὰ στολίση τὸ νεκλησάκι σου,
γιέ μου, ποιὸς θὰ γυαλίση τὰ καντήλια σου. Ποιὸς θὰ σοῦ ψήση
τοὺς καφέδες, ποιὸς θὰ σοῦ κουβαλίση τὸ κρασί σου;— Ἐμεῖς,
θειά, θὰ τὰ κάουμε γοῦλα. Ἐσὺ νὰ μὴ στενοχωριεσαι καθόλου στὴ
θέση ποῦσαι. Πάρε ὑπομονὴ ἴσαμε τοῦ χρόνου πὺν θάσαι καλά, τῆς
λέγαν οἱ ἀνηπιές της.— Καλὲ τί μοῦ μού λήητε, κόρες μου ἄ-
ρωστη ξάρωστη- πεθαμένη ζωντανὴ θὰ κουβαλήσω τὸ κρασί πάνου
μου. Τοῦ χρόνου πὺν μοῦ λήηται μπορεῖ νᾶμαι στὰ σάβανα ἀφοῦ
τώρα εἶμαι μισοπεθαμένη.— Μὰ ἐσὺ θειά θὰ πομείνης στὸ δρόμο
μαζὺ μὲ τὸ κρασί. Εἶνε ντροπὴ γρηὰ γυναῖκα νὰ κάμης σὰ μωρό.—
Μητὲ πεθαίνω μήτε τίποτε, κοπανοῦσε τὸ Μαργιώ, ὁ Παερμιώτης θὰ
μοῦ δώκη δύναμι. Ἐσεῖς, κόρες μου, νὰ πᾶτε νὰ προσκαλέσετε τὸ
παπᾶ καὶ τὸν κόσμο. Αὔριο, τὴ παραμονὴ θὰ πάω νὰ νοῖξω τὴν
ἐκκλησιὰ καὶ θὰ τὴν μορφοστολήσω.

Τῶπε καὶ τῶκαμε τὸ Μαργιώ. Τὴν ἄλλη μέρα τ' ἀπόγεμα ἔκα-
με τὸ σταυρό της, σήκωσε τὸ σταμνὶ μὲ τῶνα της χέρι μὲ τ' ἄλλο
πῆρε τὸ μαστοῦνι της καὶ κίνησε κουτσαίνοντας λίγο καὶ τρέμων-
τας ἀπ' τὸ πυρετό. Μὰ ἡ καρδιά της τῶλεγε—ὁ Παερμιώτης θὰ μὲ
δυναμώση...

*
**

Δόστου κι' ἀνέβαινε τώρα τὰ βράγια καὶ περνοῦσε τίς ρεματιές.
Ἐστριβε τὰ μονοπάτια, χανόταν μέσα στὰ πεῦκα, σταυροκοπιόταν
μπρὸς στὰ ξωκκλήσια κι' ἀνέβαινε ἀσταμάτητα στὸ βουνό. Πουθενά
δὲ στεκόταν νὰ πάρη ἀνασασμό... Τ' ἀέρι τῆς δρόσιζε τὸ μέτωπό της
πὺν καιγε ὁ πυρετὸς καὶ τῆς ἔδινε πότερο κουράγιο. Τὰ ξωκκλήσια
πὺν ξεπρόβαλλαν σὲ κάθε στρήψιμο τοῦ μονοπατιοῦ ζέσταναν τὴ
γεμάτη πίστη, παιδιάστικη καρδιά της...

Περπατοῦσε κοντὰ δυὸ ὄρες τώρα, πάντα μὲ τὴν ἴδια γοργάδα
σᾶ νὰ τὴ κυνηγοῦσε κάποιος... Βιαζόταν νὰ φτάση στὴ κορφὴ τοῦ
βουνοῦ.. Λαχτάριζ' ἢ ψυχούλα της ν' ἀντικρίση τὸ μοναστηράκι
τοῦ γιοῦ της, ποῦχε τρεῖς μῆνες τώρα νὰ τὸ δῆ.

Καὶ Νά! ἔφτασ' ἐπὶ τέλους... τὰ μάτια της πέσαν ἄπληστα—
ἄς εἶναι κι' ἀπὸ μακρυνά—στὸ κονκλίστικο ξωκκλήσι μὲ τὰ κόκκινα
κεραμυδάκια καὶ τὸ σταυρὸ στὴ κορφὴ. Διάκρινε ἀκόμη καὶ τὸ κα-
μπανάκι τῶν ποῦ ἔβγαζε τόσο γλυκὸ ἀχὸ δταν τὸ χτυποῦσε! Καμά-
ρωνε τὰ περήφανα κυπαρίσσια τῶν λὲς κι' ἦταν λαμπαδίτσες καλὲ
ἀσβυστες, ἄλλωτες μπρὸς στὸν ἀρχάγγελο.. Θάμμαζε καὶ τὸ καταγά-
λανο λιμανάκι του.— Τὶ ὄμορφος ποῦσαι, Παερμιώτη μου! Σᾶ ζω-
γραφιά Ἀνταφέντικη!— Καὶ σκούπισε τὸν ἰδρωτᾶ της, περπατῶν-
τας πάντα.

Ἐσὺ ὅσο ὅλη ἡ καρδιά της ἄρχισε νὰ βαροκτυπᾶ πὺν δυνατὰ

σᾶ νὰ θελε νὰ σπᾶση. Τὰ μνήγγια της ἄρχισαν νὰ σφυροκτυποῦνε.
Μούδιασε τὸ χέρι της ποῦ κρατοῦσε τὸ σταμνὶ κι' ἄρχισαν νὰ τρέ-
μουνε τὰ γόνατά της. Τὰ μαραιμένα καὶ ρουφηγμένα ἀπ' τὸ καιρὸ
στήθια της ἀνεβοκατέβαιναν ἀκανόνιστα, βιαστικά, ἀποπνηχικά.
Ξεράθηκε πιά ὁ λαϊμός της κι' ἡ γλώσσα της... Κι' ὅμως περπα-
τοῦσε, περπατοῦσε...

Μὰ τώρα στὸ κατήφορο δὲ μποροῦσε νὰ σταθῆ... Γλυστροῦσαν
τὰ πόδια της πάνω στὰ στρουφερά χορτάρια καὶ μπερδεύονταν στὰ
λιθάρια ποῦταν μπηγμένα ἀπ' τὴ φύση στὴ γῆ... Τὰ μάτια της θο-
λώσανε. Κόπηκαν ὀλωσδιόλου τὰ γόνατά της καὶ κοῦος ἰδρῶς κυ-
λοῦσε σταλιά-σταλιά ἀπ' τοὺς ἄσπρους κροταφούς της στὸ χῶμα.
Ἐὸ κόσμος τῆς φαινόταν πῶς στριφογύρισε καὶ χίλιων εἰδῶν βουί-
σματα ξεκούφαιναν τ' αὐτιά της... Ἀναστέναξε βαθεῖα κύτταξε τὸ
ξωκκλήσι σὰ νὰ ζητοῦσε συχώρεση κι' ἀκούμπησε χάμου τὴ στάμνα
Σύγχρονα σωριάστηκε κι' ἡ ἴδια κοντὰ της ξεθεωμένη, σὰ νικημένη
ἀπ' τὸ ἴδιο της τὸ κορμί. Πῆρε δυὸ-τρεις βιαστικὲς ἀνάσες, ἔσφιξε
τὸ κεφάλι της μὲ τὰ δυὸ της χέρια δαγκάνοντας τὰ χεῖλη της γιὰ
νὰ μὴ φωνάξῃ ἀπ' τὸ πόνο κ' ἔμειν' ἔτσι ἀκίνητη μὲ κλειστὰ μάτια,
κουβαριασμένη.— Ἐγέρασα, παιδάκι μου καὶ δὲ μπορῶ οὔτε τὸ
κρασί σου νὰ φέρω πιό.

Ἐβγαλ' ἓνα ἄχ! καὶ ξανασηκώθηκε νὰ πάρη τὸ σταμνὶ κρα-
τῶντας τὸ διπλανὸ δεντρί. Μὰ τὸ σταμνὶ δὲν ἦταν δίπλα. Κύτταξ'
ἐδῶ, κύτταξ' ἐκεῖ τίποτε. Ἡ στάμνα εἶχε κάμη φτερά. Θὰ τὴ πῆρε
ὁ κατήφορος καὶ τὴν ἔκαμε κομμάτια καὶ παρσάδια. Ἄχ! Τὰ ἔρη-
μά μου τὰ πόδια.— Σφόγγισε τὰ μάτια της καὶ ξανάρχισε τὸ δρόμο
πὺν κουρασμένη, σᾶν ἄψυχη μηχανή.

*
**

Δὲ ζήτησε ναῦρη τὰ κομμάτια τῆς στάμνας της τὸ Μαργιώ. Τὶ
τῶφelo. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ τῆς ἔκμινε καὶ κακό... Ὅλα κι' αὐτὸς ὁ
ἥλιος τῆς φαινόταν μαῦρα καὶ σκότεινα ὄχι, ἀπ' τὸ πυρετὸ μ' ἀπ'
τὴ λύπη.— Πῶς θὰ γίνῃ τὸ γλέντι σου χωρὶς τὸ κρασί, γιέ μου;
Μὲ τὶ μάτια θὰ σὲ δῶ, ἢ κακομοῖρα; Μὰ μπορεῖ νὰ μοῦ τῶκαμες
ἐπίτηδες ἐπειδὴ ἔβαρουγκόμησα κι' ἔκατσα νὰ μοιθέω. Ἄν εἶνε
ἔτσι, καλὰ μοῦ τῶκαμες χαλάλι σου. Μεγάλη χάρη σου, Παερμιώτη
μου, μεάλη καὶ φοβερή!

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἔφτασε. Ἡ ἀπόλυτη γαλήνη τοῦ τοπίου με-
ταδόθηκε καὶ στὴ ψυχὴ της καὶ κάθε πόνο της βαλσάμωσε γλυκά.
Διπλοτριπλοσταυροκοπήθηκε κι' ἔβγαλε τὸ κλειδὶ ἀπ' τὴ μέση της
γιὰ ν' ἀνοίξῃ. Μὰ ξάρφου ἀνοίξε διάπλατα τὰ μάτια της καὶ σηρί-
χτηκε στὸ τοῖχο γιὰ νὰ μὴ πέση. Στὴ ρίζα ἐνὸς κυπαρισιοῦ ἦταν ἀ-
κουμπισμένη ὄμορφα-ὄμορφα ἄβλαφτη, ἀπαράλλαχτη ἡ στάμνα της!
Ἀκόμα καὶ τὸ σκέπασμά της βρισκόταν στὴ θέση του. Ποιὸς τὴν
ἔφερε ἐκεῖ, ποιὸς τὴν ἀκούμπησε στὸ κυπαρίσι; Τὸ Μαργιώ τῶ-
νοιωσε βαθεῖα, μὰ δὲ μίλησε. Κάτι τὸ πλατὺ κι' ἀπέραντο ἔνοιωσε
νὰ κλείνῃ μέσα της πὺν δὲ μποροῦσε μὲ λόγια νὰ εἰπωθῆ. Μὲ μῖα
λυγίστηκαν τὰ γόνατά της καὶ μὲ δακρυσμένη τὴν ὀλόφωτη ὄψη της

ἔμεινε σιωπηλὴ μὲ τὰ χέρια ὑψωμένα πρὸς τὸ μικρὸ ἠμοκκλήσι ποῦ τῆς φάνηκε κείνη τῇ στιγμῇ πῶς γιγάντωνε, θέριευε, ἀπλώνοταν καὶ σκέπαζε ὅλο τὸ νησί! Τὰ κυπαρίσια κάτι ψιθυρίζανε κι' ἡ θάλασσα μὲ κάτασπρους ἀφρούς ἔλεε κάτι ὅμοιο μὲ κείνο ποῦ ψιθυρίζαν τὰ χεῖλη τῆς γρηοῦλας.

*
**

— Ἦρτες, καλὲ θειά;! Ἐμεῖς ἐθαρούσαμε πῶς ἔπεσες καὶ σκοτώθης σὲ καένα γκορεμνό. Ἦταν οἱ ἀνηψιὲς τοῦ Μαργιοῦ ποῦ ἐρχόνταν μὲ τὸ παπᾶ μὲ τοὺς βιολιτζῆδες καὶ μ' ἄλλους πανηγυριώτες.

— Ἐσύ, Μαργιώ μου, εἶσαι θεριό!, εἶπε ὁ παπᾶς, πῶς ἐμπόρεσες κι' ἔφερες τόσο βάρος! — Μὰ δὲν τῶφερα μοναχὴ μου, παπᾶ μου, ὁ γυιὸς μου μ' ἐβοήθησε. — Δὲν εἶπε ὅμως τίποτε περισσότερο ὕστερα τὰ ξεμολογήθηκ' ὅλα στὸ παπᾶ τώρα ἀνοιξε τὸ σταμνὶ καὶ κέρασε ὅλους πέρα καὶ πέρα.

Ἐ! τί λέεις θειά. Μπορεῖς νὰ μᾶς σύρης τὴ σοῦστα; — Γιατὶ γόχι χοράκια μου; Ἐνα γυιὸ κι' ἕνα καμάρι ἔχω καὶ δὲ θὰ χορέψω στὶς χαρὲς του; — Μὰ δὲ σὲ πονοῦν τὰ πόδια σου; (Δ)ὲν ἰτζαλίτεις. (Δ)ὲν ἔχεις περετό; — Μὴ περετὸν ἔχω μὴ τίποτε. Ἐπεράσα μου γοῦλα. Συρίμιν ἐγίνουμου. Μὰ δὲ σᾶς ἤλεα πῶς θὰ μὲ γιάνη ὁ Παερμώτης;

B. ΜΟΣΚΟΒΗΣ

ἈΠΟΞΕΝΩΣΗ

Ἐκεῖ, στὸν τοῖχο κρεμαστή,
χρόνια καὶ χρόνια ξεχαστὴ
ἢ τσαντούλα μένει—

μὲ τὰ κορδόνια τῆς σφιχτὰ
ἀτάραχτη, βουβὴ ἀπ' τὰ
μικρὰ μου χρόνια.

Στὸ κίτρινό τῆς τὸ ψαθὶ
κάτι, κρυφό, θάχει ἀφεθεῖ
ἀπ' τὴ ψυχὴ μου.

— Σὰ νᾶχουν μείνει σφαλιστὲς
εἶναι οἱ χαρὲς μου, σκονιστὲς,
μέσ' τὸ σατέν τῆς.

Τὸ κλείσιμό τῆς τὸ στερνὸ
ἐσήμανε τὸν ἐσπερνὸ
τῆς καλῆς μέρας. —

Κ' ἐνῶ γερονῶ στὰ γηρατειὰ
λαμπραίνουν τὰ ζωγραφιστὰ
τραντάφυλλά τῆς,

λὲς κ' ἔχει πιά, μέσα ἐκεῖ
ριζοβολήσει ἢ παιδικὴ
χρυσὴ ψυχὴ μου.

Γ. ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ

ἈΝΑΖΗΤΗΣΗ

Τὰ μάτια μας κυλοῦνε μέσα στὸ ἄπειρο
σάμπως νὰ κνηγοῦνε τὸ θεό·

— κι' ὅτι ἐδῶ συνδέει ἐμᾶς τοὺς δυό,
τρέμει ὡ σὰν παιδιὸ ὠχρὸ καὶ ἄπειρο.

Ἄχ! πολλὴ φαντασία καὶ ἄπειρο
καὶ ἀπόλυτο κάλλος, σὲ θεὸ
καταλήγει καὶ τὸν βλέπουμ' ἐδῶ
μὲ τὴ μέθη ποῦ μᾶς δίνει τὸ ἄπειρο...

Εἶναι κάποιον χρυσαφένιο παραμῦθι,
ποῦ μοιάζει ἕνα φόβο εἰκονικὸ μᾶς—
— πίδακας ποῦ ὑπερπηδάει τὴ λήθη.

Εἶναι κι' ἕνα ὄνειρο δικό μας
πολύχρωμον, ὠραῖο (κι' ἀθεμέλειωτο
σὰν σιγάρου καπνὸς πρὸς τὸ ἀτέλειωτο....)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

La douleur comme une miette d' ombre
envahit l' immense et m' etonne.
P. J. Jouve.

Σ' ἕνα κλάδο μιὰ χρυσίζουσαν ὀπώρα,
τώρα βλέπουμε μὲ ὄψη Ὀκτωβριανή—
καὶ τὰ βλέμματά μας, ὡσὰν προσευχὴ
στέλνουμε στῶν θεῶν τὴν ἡρεμὴ ὥρα.

Τώρα πιά ἐξαντλήσαμε ὅλα τοὺς τὰ δῶρα,
κι' ἐμπρὸς εἴμαστε σὲ μιὰ νέαν ἀρχὴ
ἀπὸ πόνο λεπτὸν ἐλκυστικὴ—
καὶ ποῦ φθάνει νοχελῆς ἀπὸ ἄλλη χώρα.

Ὅση μέθη μὲ χρυστάλλινη χαρὰ
ἤπιαμε, ὅση φύση ἀπεσταγμένη,
ὅση ἀπὸ ἀνθία ζωὴ τραγουδημένη...

ὅλα κλαῖν ἐντὸς μας τραγικά·
— καὶ τὸ βλέμμα τὸ αἰσιόδοξό μας σάμπως
νὰ συνήνητσε ἀόριστο ἕνα θάμπος.

Ὁκτώβριος 1930.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΝΑΣΗΣ

Ο ΝΤΙΚ ΚΙ' Ο ΝΤΟΚ

‘Ο φίλος μου ο Φώτης μ’ είχε κάνει δῶρο τὴν πρωτοχρονιά δυὸ σκυλιὰ ἀπὸ πορσελάνη. Εἴτανε μεγάλη χαρὰ μου ἀφτὰ τὰ σκυλιὰ.

Πρέπει νὰ πῶ ὅτι ὅλα ἀφτὰ τ’ ἀχρηστα μικροπράματα ἔχουνε μεγάλη σημασία γιὰ μένα. Μὲ γεμίζουν τὴν καρδιά, τ’ ἀγαπῶ πολὺ καὶ τὰ χαίρουναι.

Τὸ ἴδιο μὲ συμβαίνει μὲ πολλ’ ἄλλα διάφορα πράματα. Οἱ ἀχρηστες ιδέες, παραδείγματα χάρη, πού ἔχω γεμάτο τὸ κεφάλι μου, μὲ εἶναι πολὺ ἀγαπητές. Τὶς νιώθω νὰ βαραίνουνε μέσα μου, ὅμως ποτὲ δὲν τις δίνω δρόμο. Τὶς συμπαθῶ γιατί εἶναι γενήματά μου. Τὰ μπιμπλό τὰ συμπαθῶ χωρὶς νὰ ξέρω κὰν γιατί. Χαίρουναι νὰ τᾶχω στὸ γραφεῖο μου καὶ μπορεῖ ὥρες δλόκληρες νὰ κάθουμαι καὶ νὰ τὰ σεργιανίζω ἀμίλητος.

Ἴσως ἔχουνε κι’ ἀφτὰ ψυχὴ καὶ μιλοῦνε οἱ ψυχές μας.

Εἶχα διεῖ κι’ ἐγὼ κάτι σκυλιὰ στὴν «Ἀγορά». Εἴτανε κάτι λαγωνικά μὲ ἀνήσυχα μάτια, μὲ ξεπεταγμένα πλεθρὰ καὶ μὲ κάτι χοντρές οὐρές πού σχηματίζανε κάτι ἔκτακτες καμπύλες. Περνοῦσα καὶ τὰ ἔβλεπα κάθε μέρα μὲ τις ὥρες. Δὲν μποροῦσα ὅμως νὰ τ’ ἀγοράσω, πρῶτο γιατί δὲν εἴτανε τῆς τελείας ἀρρεσκείας μου, καὶ δεύτερο γιατί δὲ μὲ περισέβανε λεφτά. Δυὸ τέτια σκυλιὰ μπορεῖ νὰ στοιχίζαν καὶ πεντακόσια φράγκα.

Τὰ σκυλιὰ τοῦ Φώτη εἴτανε ἄλλο πράμα! Τὰ καταχάρηκα... Εἴτανε δυὸ κακομοιριασμένα σκυλιὰ καὶ κυττάζανε τὸ ἓνα τ’ ἄλλο μὲ ὕφος περιλύπο μέχρι θανάτου. Τὰ ἔβλεπα κι’ ἐγὼ καὶ δὲν ἤξερα ἂν ἔπρεπε νὰ κλάψω εἴτε νὰ γελάσω. Κι’ οὔτε ἔκλαιγα, οὔτε γελοῦσα: τὰ κύτταξα...

Εἴτανε δυὸ ἀρσενικά σκυλιὰ. Πῶς μὲ φανήκανε ἀρσενικά κι’ ἐγὼ δὲν ξέρω ἀκόμα.

Ἡ ἔλλειψη κάθε κοκετιᾶς ἀπάνου τους μ’ ἔδωσε νὰ καταλάβω ὅτι εἶναι καὶ τὰ δυὸ ἀρσενικά. Μιὰ σκύλα καθὼς πρέπει, πού ξέρει νὰ σέβεται τὸν ἑαυτὸ τῆς καὶ τὸ φύλο τῆς, ποτὲ δὲ θὰ τόκανε ἀφτό, νὰ κάθεται νὰ κυττάζει τὸ σύντροφό τῆς μὲ τέτια παρακαλεστικά μάτια ἀπὸ πρῶτ’ ὡς τὸ βράδι. Πρῶτο καὶ κύριο θὰ ἔτρωγε τὰ σίδερα ν’ ἀνοίξει κουβέντα, κι’ ἔπειτα Κύριος εἶδε τὴν ἀδιαντροπιὴς θ’ ἀντικρύζανε τὰ μάτια μου... “Ἄν πάλε εἴτανε θηλυκὰ καὶ τὰ δυὸ, ἀντὶ νὰ κυττάζονται, θὰ τὰ εἶχανε τσουγκρίζει ἀπτὴν πρώτη στιγμή.

Εἴτανε ἀρσενικά καὶ τὰ δυὸ, εἶμαι βεβαιότατος.

Τὸν πὸ μεγάλο τὸν εἶχα βγάλει Ντόκ, τὸ μικρὸ τὸ βάφτισα Ντίκ. Περνοῦσαμε καλά. Εἴτανε μιὰ παρηγοριά γιὰ μένα ἀφτὰ τὰ σκυλιὰ. Δυὸ κακομοιριασμένα σκυλιὰ.

‘Ο Ντόκ μ’ ὅλη του τὴν κατάντια εἶχε διατηρήσει κάποια ἀξιοπρέπεια. Εἴτανε ἀπὸ σοῖ καὶ στὸν ξεπεσμό του ἀκόμα εἴτανε σοβαρός. Καὶ ποὶς ξέρει τὴν ἠρωας οἰκογενειακῶν δραμάτων μπορεῖ νὰ εἴτανε! Τὶ τραγωδίες μπορεῖ νὰ εἴτανε ρυμμένες μέσα σ’ ἐκείνη τὴ θολή του τὴ ματιά!

Καλόστονα τὸ Ντόκ! Τὸν χαίρουναι πού τὸν βλέπω σ’ ἀφτὰ

του ἀκόμα τὰ χάλια νὰ στέκεται σὰν κολόνα καὶ νὰ κυττάζει μὲ ἀφστηρότητα τὴν κακομοιριά τοῦ συντρόφου του.

‘Ο Ντίκ πάλε τὸ ἔχει πάρει πρὸ πολλοῦ ἀπόφαση. Ἄφτὸς ὁ κακομοιρὸς εἶναι ἀπὸ ἐσνάφικο σοῖ. Ἄφτόνα καμιά περιπέτεια δὲν τὸν τάραξε τὴ ζωὴ του. Γέρασε, φτώχαινε,—ἂν καὶ ἔχει ὕφος μεροδουλεφτῆ πού ποτὲ δὲν ἔπιασε λεφτά,— ἀντὶ νὰ πάει νὰ πεθάνει μέσ’ στὸ δρόμο σὰν τὸ σκυλί, ἤστε στὴν πονετική μου ἀγκαλιά.

Εἶναι μικροπρεπῆς ὅμως! Ἔχει κάτι τὸ ἀποκρουστικὸ ἀφτῆ του ἢ παρακλητικὴ ἢ στάση. Μὲ φαίνεται σὰ νὰ περιμένει νὰ φάει ξύλο, ἐτοιμὸς νὰ γλύψει τὸ χέρι πού θὰ τοῦ τις βρέξει. Ἔχει προλεταριακὴ ψυχὴ!

Καὶ τὰ δυὸ ὅμως ἔτσι ξεβγάρι πού στέκονται κάνουνε μιὰν εικόνα, τρέλλα!

Τ’ ἀγαπῶ!

Στέκονται σὰ νὰ τοὺς πλήρωσε κανεὶς νὰ ποζάρουνε. Μάλιστα κατεβάζουνε καὶ τ’ ἀφτιά τους,—βάζω στοίχημα ὅτι τσιτώνονται καὶ σφιγγονται γιὰ νὰ τὰ κατεβάσουνε—, γιὰ νὰ πάρουνε ἀέρα λαγωνικοῦ...

Εἶναι δυὸ κακομοιριασμένα σκυλιὰ...

Εἴτανε πέντε μέρες πού τὰ εἶχα πάρει κι’ ἀκόμα δὲν τὰ εἶχα χορτάσει. Ἐκείνη τὴ μέρα πάλε καθούμουνα καὶ χάζεβα κυττάζοντάς τα. Εἶχα κάνει κι’ ἓνα ἔξυπνο κόλπο. Ἄντὶ νὰ τᾶχω νὰ κυττάζονται, πρόσωπο μὲ πρόσωπο, τάβαλα νὰ κακίωσουνε, ράχη μὲ ράχη. Τότε,—πράμα περίεργο!—ἄλλαξε ἡ ὄψη τους! ‘Ο μεγάλος, πού στὴ συνειδησμένη του τὴ στάση ἔδειχνε σὰ νὰ μάλωνε τὸ μικρὸ μ’ ἓνα σοβαρότατο ὕφος γιὰ τὴν ἀναξιοπρεπέστατη κατάντια του, τόρα ἔμοιαζε σὰ νὰ μετάνιωνε γιὰ τις βαριές τις φράσεις πού εἶχε ξεστομίσει κι’ εἴτανε σὰ θυμωμένος μὲ τὸν ἑαυτὸ του, πού χάκε ὁ σύντροφος. ‘Ο ἄλλος πάλε πού στὸ φυσικὸ του ἔμοιαζε σὰ νὰ ζητιάνεβε ἓνα κομμάτι ψωμί, τόρα πῆρε ἓνα ὕφος περγελαστικὸ, πού ἔδειχνε ὅτι καταλαβαίνει τὴ σταναχώρια τοῦ φίλου του, μὰ καὶ δὲν μικροπέφτει μιὰ ἀκόμα μπροστά του...

Μὰ πόσες χαρὲς μὲ χαρίζανε ἀφτὰ τὰ χαριτωμένα τὰ παλιόσκυλα!...

Ἐκεῖ πού τὰ καμάρωνα, νάσου καὶ χωρὶς κὰν νὰ χτυπήσει τὴν πόρτα μπαίνει μιὰ καὶ δυὸ ἢ Λίζα. Γιατὶ πρέπει νὰ σὰς πῶ, ὅτι τὰ ἀχρηστα πράματα πού μὲ τρογουρίζουνε δὲν εἶναι μοναχὰ ἄϋλα καὶ ἄψυχα σὰν τις ιδέες καὶ σὰν τὰ μπιμπλό. Εἶναι καὶ ὄλικά καὶ μὲ ὀστά καὶ σάρκα, καὶ σάρκα...

— Τὶ κάθεσαι καὶ κάνεις μέσα στὸ μπουντροῦμι σου; Ἔλα νὰ βογῶμε ἔξω! Ὁλος ὁ κόσμος εἶναι ἔξω, ὅλες οἱ κυρίες. Μὲ τέτια λιακάδα. Κι’ ἐγὼ!...

Καὶ πατάει τὰ κλάματα, πρὶν νὰ καταλάβω οὔτε τὶ ἔλεγε οὔτε γιατί ἔκλαιγε. Δηλαδή εἶχα κάπως καταλάβει ὅτι ἤθελε νὰ τῆβγάλω περίπατο, μὰ ἔκαμνα πού δὲν καταλάβει καθόλου, γιατί ἡ ἔξοδο τῆς Λίζας εἴτανε μεγάλο ἔξοδο γιὰ μένα.

— Μὰ μίλησέ με, ἐπιτέλους χριστιανὴ μου. Γιατὶ δὲ μιλεῖς;

Καὶ μίλησε. Καὶ πῆρα τὸ παλτό μου, καὶ πῆρα τὸ καπέλο μου διὰ τὰ περαιτέρω καὶ τὴν πῆρα καὶ τὴν ἴδια νὰ βγοῦμε....

— Στάσου μιὰ στιγμή ! Ἔτσι ἄσιαχτη θέλεις νὰ βγῶ ; Τὶ ἀνθρώπος θεὸς μου !

Ἔβγαλε τὸ κρεγιόνι της, κάθισε στὸ γραφεῖο μου καὶ ἄρχισε νὰ βιάζεται.

Ἐκεῖνο εἶτανε ἡ καταστροφή ! Τὸ κακὸ πού μ' εἶχε κάνει ἡ Λίτσα ἐκείνη τὴ φορά, νοῦς ἀνθρώπου δὲν τὸ χωρεῖ. Καὶ τὸ χειρότερο, ὅτι τὴν πρώτη στιγμή δὲν εἶχ' ἐκδηλώσει καμιάν κακὴ πρόθεση. Ἔτσι γελάστηκα. Τέτιες κρυφές εἶναι οἱ γυναῖκες, ἴδιες γάτες. Γι' ἀπὸ καὶ ἐγὼ ἀγαπῶ τοὺς σκύλους, τὸ Ντίκ καὶ τὸ Ντόκμου.

— Τὶ ὥραία τὰ σκυλιά σου ! μ' εἶπε, θάρχομαι συχνά νὰ τὰ βλέπω.

Κι' ἐγὼ, ὁ βλάκας, κάθισα καὶ τὴν ἔδειξα ὅλες τὶς ὁμορφιές τοῦ Ντίκ, ὅλες τὶς χάρες τοῦ Ντόκ. Τὴν εἶπα γιὰ τὴν ἔκφρασή τους καὶ μίλησα μὲ λίγα λόγια μετρημένα καὶ γεμάτα ἔννοια καὶ βάθος γιὰ τὴν ὑψηλόφρονη ματιὰ τοῦ Ντόκ, καὶ μὲ χτυπητὲς λέξεις καφτηρίασα τὴν ἄνοστη δουλοπρεποσύνη τοῦ Ντίκ.

Ἡ Λίτσα μ' ἄκουγε κυττάζοντας τὰ σκυλιά.

Ὅλες τὶς μέρες συνέχεια τὶς πέρασα μὲ τὴν χαρὰ τῶν σκυλιῶν μου. Ὑστερα πέρασαν οἱ γιορτές καὶ ἄρχισα τὸ σκολειό. Ὅλη τὴ μέρα οἱ μαθητές μου μὲ βιάζανε τὴν ψυχὴ. Τὸ βράδι μιὰν ξεκούραση, μιὰν ἡσυχία ἔβρισκα στὴν ὄψη τοῦ Ντίκ, στὴ στάση τοῦ Ντόκ. Τοὺς συβουλευόμουν μάλιστα στὴ διόρθωση τῶν τετραδίων τῶν παιδιῶν. Τότε πάλε διάλαμπε ἡ ἀφστηρότητα τοῦ Ντόκ πού μὲ ὑπαγόρευε νὰ βαθμολογήσω μὲ τὴ συνείδησή μου, καὶ ἡ καταδεχτικότητα τοῦ Ντίκ, πού μὲ παρακαλοῦσε νὰ δείξω ἐπιείκεια.

— Παιδιά εἶναι !.. βάλτα ἕναν καλὸ βαθμὸ νὰ χαροῦνε..

Κι' ἐγὼ ἄκουγα τὸ Ντίκ, ἐνῶ ὁ Ντόκ μὲ κεραβνοβολοῦσε μὲ τὴν ὑπερήφανή του τὴ ματιὰ.

Περνοῦσαμε οἰκογενειακῶς.

Μιὰ μέρα γυρνώντας ἀπὸ σκολειὸ εἶδα πού ἔλειπε ὁ Ντόκ.

— Κανέν' ἀστεῖο τῆς νοικοκερᾶς μου. εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου.

Σκάλιξα τίποτα ! Τὴ φώναξα, τὴν ἀνάκρινα, τὴν ἔβαλα σὲ διλήμματα, τὴν ἔκανα παραπειστικὲς ἐρωτήσεις, τίποτα ! Ἡ πολυτιμὴ της ὁμολογία δὲν ἔβγαινε ἀπὸ στόμα της.

— Κύτταξε καλά ! Σὲ καθιστῶ ὑπέφθνη ! Ποιὸς μπῆκε μέσα στὴν κάμαρά μου σήμερα ὅλη τὴ μέρα ; Λέγε, ποιὸς μπῆκε ;

— Καὶ ἔξω παιδί μου ! Ἐγὼ ἔλειπα. Εἴμουν σὲ μιὰν ἐπίσκεψη, μάβρη ἢ ὄρα πού πῆγα...

Τὴν πίστεψα. Καὶ τὶ μποροῦσα νὰ κάνω ;

Τότε ἄρχισα μεγάλες ἔρεβνες σ' ὅλα τὰ σπίτια πού εἶχα ὑποψία. Ἄρχισα ἀπτὴς Λίτσας. Πῆγα. Σκάλιξα. Σκάλιξα στὸ σπίτι της, σκάλιξα στὰ ἐπιπλά της. Παραφύλαξα νὰ φύγει γιὰ νὰ πάω μόνος. Ἐκανα ἀπότομες εἰσβολές γιὰ νὰ τὴν πιάσω ἀφτόφωρα μὲ τὸν ἀγαπημένο μου στὴν ἀγκαλιά της... Τίποτα ! Τίποτα !

— Μὰ ἐπιτέλους, τὴν ἔλεγα. Ἄφου τὸν ἔχεις τόσο βαθιὰ κρυμένο καὶ δὲ βλέπει φῶς ἡλίου, εἶναι σὰ νὰ μὴν τὸν ἔχεις. Δόστονά

μου λοιπὸν πίσω. Δόστονά μου ἔμένα. Χάρισε λίγη χαρὰ στὴν πονεμένη μου ψυχὴ !

Ἡ Λίτσα ἀντιστέκονταν ἐρρωμένως. Μὲ ὀρκίζονταν ὅτι δὲν τὸν ἔχει. Μὲ προκαλοῦσε νὰ ψάξω ἀκόμα καὶ ἀπάνου της.

Ἐκεῖνο εἶτανε !

Δηλαδή νομίζετε ὅτι ἔτσι τὸν ἔβρα ;

Ὅχι, φίλοι μου, ὄχι !

Μόλις ἔπιανα νὰ τὴν σκαλίξω μ' ἀγκάλιαζε μὲ τὰ δυὸ της τὰ μπράτσα. Μὰ ἔχοντας μιὰ τέπια γατούλα στὴν ἀγκαλιά μου, ξεχνοῦσα τὸ σκύλο μου...

Τρεῖς φορὲς ἔγινε ἀφτό. Ὑστερα ἐννοεῖται μ' ἔπιαναν τύψεις συνειδήσεως, μ' ἔπιανε μεταμέλεια πού ἔδειχνα τέτιαν ἀδυναμία μπροστὰ σὲ μιὰ γυναῖκα πού μὲ στέρησε τὴν καλύτερή μου τὴν χαρὰ. Συλλογιζόμουν μάλιστα τὴ πρόσωπο θάδειχνα στὸ Ντόκ, ἂν εἶτανε ἀπὸ κάτου ἀπὸ κανένα ντιβάνι κρυμένος καὶ μ' ἔβλεπε καὶ μ' ἄκουγε καὶ μ' ἔνωθε. Συλλογιζόμουν πῶς θ' ἀντίκρουζα τὴν περήφανή του τὴ ματιὰ, ἂν ἔδινε ὁ θεὸς καὶ τὸν ἔβρισκα μιὰ μέρα.

Καὶ πῆγαινα στὸ σπίτι μὲ κατεβασμένο κεφάλι.

Ἡ μόνη μου χαρὰ εἶτανε πιά ὁ Ντίκ.

Τὸν εἶχα κλειδώσει μέσα σ' ἕνα σορτάρι τοῦ γραφείου μου καὶ μοναχός μου τὸν ἔβγαζα, μοναχός μου τὸν ξανάβαζα καὶ κλειδωνα μὲ προσοχὴ.

Τὸν ἔβγαζα κάθε βράδι νὰ πάρει λίγο ἀέρα καὶ μιλοῦσαμε.

— Τὸ καταλαβαίνω, καυμένη μου Ντίκ, πόσο στεναχωριέσαι ὅλη μέρα μέσα στὴ φυλακὴ, ἀλλὰ διέ : πού εἶναι ὁ Ντόκ ; ὁ περήφανός μας ὁ Ντόκ ; Τὸν πῆρανε... Ποιὸς μᾶς τὸν πῆρε Ντικάκη μου ; Οἱ Ἑβραῖοι ; Πάει ὁ Ντόκ μας, πάει... Τὶ μὲ κυττάζεις ἔτσι λυπητερά ; Μὲ συμπονεῖς ; Κι' οἱ δυὸ μας εἴμαστε τόσο δυστυχισμένοι !..

Μὲ πέρνανε τὰ δάκρια, τὸν κλειδωνα, καὶ ἔπεφτα στὸ κρεββάτι.

Στὸν ὕπνο μου ἔβλεπα ὄνειρα τρομαχτικά.

Οἱ ἔρεβνές μου στὰ διάφορα σπίτια πού εἶχα ὑποψία δὲ σταματήσανε.

Ὅπου μιὰ μέρα ἐκεῖ πού ξεκλειδωνα μετὰ φόβου θεοῦ τὸ σορτάρι, εἶδα ὅτι ἔλειπε καὶ ὁ Ντίκ.

Πῆγα νὰ τρελλαθῶ. Δὲν εἶτανε μοναχὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀπωλείας, εἶτανε καὶ τὸ σκότος τοῦ μυστηρίου πού τριγύριζε ἀφτὲς τὶς δυὸ ἀπαγωγές ! Ἰδίως γιὰ τὸ Ντίκ τὸ πράμα εἶτανε σοβαρότατο. Πῶς ἔφυγε μοναχός του μὲς ἀπὸ κλειδωμένο τὸ σορτάρι ! Ἐδῶ χέρι δούλεψε. Οὔτε νερὸ εἶτανε νὰ τρέξει, οὔτε καπνὸς νὰ ξεφύγει. Ἐκείνη τὴ μέρα ἡ θλίψη δὲ μ' ἄφισε νὰ συλλοιστῶ τίποτα...

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωτὶ ἄρχισα νὰ τὸ βλέπω στὰ σοβαρὰ τὸ πράμα. Ἄφτὰ ἐδῶ δὲν εἶν' ἀστεῖα. Ἐδῶ, ἐκεῖ πού κάθουμαι μπορεῖ κανεὶς νὰ μπεῖ καὶ νὰ μὲ σκοτώσει μιὰ χαρὰ καὶ γὼ νὰ μὴν τὸ πάρω χαμπάρι κάν. Ἄφτὴ ἡ περιπέτεια εἶχε μέσα καὶ μαγεία καὶ ὑπνωτισμὸ καὶ κακούρημα !

Ἄρχισα νὰ διαβάξω ἀποκρυφολογία. Ἐπιδόθηκα μὲ ζῆλο στὰ φαινόμενα τῆς τηλεκινήσεως. Εἶχα κάποια πιθανότητα ὅτι ἔτσι κατὶ θάβρισκα. Μετὰ τὰ πρῶτα μαθήματα ἡ πιθανότητα ἔγινε βεβαιότητα,

ρίζωσε. Ὁ ὀδηγός μου διεπίστωσε ὅτι εἶμωνα μέντιουμ. Καθόλου ἀπίθανο μὲ τὴν ἐπιβολὴ κάπιας μακρινῆς θέλησης νὰ τάβγαλα μοναχός μου τὰ σκυλιὰ ἀπὸ συρτάρι καὶ κατόπι... τὰ κατοπινὰ εἶτανε ζητήματα μαγνητισμοῦ, στὸν ὁποῖο ἀκόμα δὲν εἶχα μπεῖ.

Τώρα πιά εἶμωνα βέβαιος ὅτι θὰ τὸ μάθαινα πού βρίσκονται τὰ σκυλιὰ. Ἀφοῦ ἤβραμε τὸν τρόπο τῆς ἐνέργειας θὰ βρῖσκαμε καὶ τὸ ὑποκείμενο.

Εἶμωνα ὅμως ἀνήσυχος γιὰ τὸν ἑαφτό μου. Ἐκανα σκέψεις.

— Ἀφοῦ χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἐνεργῶ μὲ ξένην ὑποβολή, καθόλου παραδόξο ν' ἀνοίξω μιὰ μέρα τὸ πορτοφόλι μου καὶ νὰ πετάξω μερικὰ ἑκατοστάρικα στὸ δρόμο, μπορεῖ νὰ ξεκλειδώσω τὴν πόρτα μου καὶ νάρτει κανεὶς νὰ μὲ σκοτώσει σὰν τὸ πουλί.

Κλειδῶνα τὸ πορτοφόλι μου, κλειδῶνα καὶ τὴν πόρτα κι' ἐκρῦβα τὰ κλειδιὰ ὅσο μποροῦσα πιὸ βαθιά, πὺ οὔτε ἡ σκέψη μου νὰ μὴν πηγαίνει. Ὅλη τὴ νύχτα κλειδιὰ ἐβλεπα στὸν ὕπνο μου, καὶ τὸ πρῶτ' ὄρες σκάλιζα νὰ τὰ βρῶ πού τὰ εἶχα θάψει.

Ἀγοῦσα νὰ πάω στὸ σκολειό.

Ὁ διεφθιντής μ' ἔκανε σοβαρὲς παρατηρήσεις.

Ἡ ζωὴ μου κατάντησε μαρτύριο μὲ τὸ πένθος καὶ τὴν ἀγωνία.

Εἶμωνα μιὰ μέρα στῆς Λίζας.

Τὴν ἤβρα κατσουφιασμένη κι' ἔτοιμη γιὰ καβγά.

Προσπάθησα νὰ τὴν καλοπιάνω.

— Ἀφισὲ με, ξεφώνισε. Ἐσεῖς οἱ ἄντρες ὅλοι ἴδιοι εἶστε! Τώρα πιά τὰ ξέρω ὅλα! Ἐσὺ πάλι εἶσαι ὁ πιὸ κουτός... Ἀκοῦς ἐκεῖ... Ἐγὼ πῶς καὶ πῶς τόκανα γιὰ κείνονα... Σώπαινε!., Τίποτα.

Σώπασα, κάθισα κομμάτι κι' ἔφυγα.

Ἀφτὰ τὰ λόγια μὲ βάλανε σὲ ὑποψία. Ἀπτόν καιρὸ φυσικὰ πὺ μὲ εἶχ' ἔρτει τὸ δυστύχημα ὅλο καὶ κολαζοῦμωνα! Μήπως ἡ Λίζα εἶχε κανέναν ἄλλο σύνδεσμο κι' ἐγὼ σὰν ἀγαθὸς εἶμωνα τὸ ξοάνο τους; Γιὰ μένα τίποτα δὲ θυμούμωνα νὰ εἶχε κάνει τίποτα ἡ Λίζα. Ἀσφαλῶς γιὰ κανέναν ἄλλο θὰ μιλοῦσε.

Περπατοῦσα στὸ δρόμο ἀφηρημένος, ὅταν ἕνας νέος κακοντυμένος μὲ σκούνησε μὲ τὴν ἀγκώνα διακριτικὰ καὶ ψιθύρισε:

— Ἐνα διακοσάρι καὶ τὰ δυό.

Γυρνῶ καὶ τὶ νὰ διῶ! Στὰ βρωμόχερά του ὁ Ντίκ κι' ὁ Ντόκ!

Λιγοθύμιοα.

Ὁ ἴδιος μὲ πῆγε στὸ φαρμακεῖο, μὲ περιποιήθηκε κι' αἶμα ἤρτα στὸν ἑαφτό μου μὲ τοὺς ἔδοσε, πῆρε τὸ διακοσάρι καὶ μὲ γύρηνε καὶ πουρμπούα.

Κατόρθωσα καὶ κυριάρχησα τὴ χαρὰ μου. Ὁ Ντίκ κι' ὁ Ντόκ καταλάβανε ὅτι μέσα σὲ τόσον κόσμον δὲν ἔπρεπε νὰ προβοῦνε σὲ καμὴν ἐκδήλωση καὶ κάτσανε φρόνιμα μέσα στὶς τσέπες μου.

Ἐπιασα τὸν πούλητῆ καὶ μπόρεσα νὰ μάθω, γιὰτὶ δὲν ἤθελε νὰ πεῖ καὶ πολλὰ πράματα, ὅτι ἕνας νέος πῆγαινε καὶ τὸν ἔδινε γιὰ πούλημα διαρκῶς τέτιο μικροπράματα πὺ τὸν χαρίζανε οἱ φιληνάδες του. Εἶχε δὲ τὴν ὑποψία ὅτι ὁ νέος ἀφτός εἶτανε... καὶ μισόκλεισε τὸ ἀριστερὸ μάτι χαμογελώντας.

Ὅπως ἡ πρωτῆτερινή μου ἡ θλίψη ἔτσι κι' ἡ τορινή μου ἡ

χαρὰ δὲ μ' ἄφινε νὰ σκεφτῶ τίποτα. Ἐξάλλου τὶ μ' ἔμελε; Εἶχα ἐγὼ τὰ σκυλιὰ μου;...

Πῆγα μὲ τὸ τρεχιὸ στὸ σπίτι. Τοὺς ἔβαλα στὴ θέση τους στὸ γραφεῖο καὶ τοὺς κύτταξα σιωπηλός. Τοῦ Ντίκ τὸ παρακάλιο μὲ φάνηκε χαμόγελο, τοῦ Ντόκ ἡ ἀφστηρότητα μὲ φάνηκε χαρὰ.

Τοὺς κύτταξα ἀκόμα τὴν ἄλλη μέρα ὅταν ἤρτε ἡ Λίζα.

Μόλις τοὺς ἀντίκρυσε, μόλις μ' ἀντίκρυσε τὴν ἔπιασε ἕνα νεβρικό κλάμα. Πῆγα κοντὰ τῆς κι' ἔπιασα τὰ χέρια τῆς χωρὶς ὅμως τὴν παλιὰ τὴ θέρη.

Καὶ μέσα στὰ κλάματά τῆς μὲ τὰ ξομολόγησε ὅλα.

Ὅπως τὰ εἶχα μαντέψει.

Ἡ Λίζα εἶχε ἕναν ἄλλο ἐρωμένο πὺ διαρκῶς τὴν τραβοῦσε λεφτὰ καὶ δῶρα. Στὰ τελεφταῖα ὅταν ἔμαθε γιὰ τὰ σκυλιὰ μου τὴν ἐπέβαλε νὰ τὰ πάρει. Τὸ Ντόκ τὸν πῆρε καλὰ! Θάπερνε καὶ τὸ Ντίκ μαζί, ἀλλὰ φούσκωνε πολὺ τὸ φουστάνι τῆς. Ὁ φίλος τῆς τὴν ἐφοδίασε μ' ἀντικλείδι γιὰ τὴν πόρτα μου καὶ γιὰ τὸ συρτάρι!

Κι' ἔτσι ἡ Λίζα γιὰ χατίρι του ἔγινε διαρρηχτής. Ὅμως ἐκεῖνος τὸ εἶχε ἐπάγγελμα νὰ πέρνει δῶρα ἀπίς δικῆς του καὶ νὰ τὰ πουλεῖ.

Τῆς τὸ συχώρεσα! Καὶ τὶ θάκανα δηλαδὴ, ἔδῶ πὺ τὰ λέμε!

Ὅμως κι' ἐκείνη μου τὸ ἀναγνώρισε. Τώρα εἶμαστε πιὸ στενὰ ἐνωμένοι. Τώρα καταλαβαίνουμε καλύτερα ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

Εἶμασι' ἐφτυχισμένοι.

Στὸ Ντίκ καὶ στὸ Ντόκ γρωστοῦμε τὴν ἐφτυχία μας.

Σὲ δυὸ κακομοιριασμένα σκυλιὰ ἀπὸ πορσελάνη...

Γ. ΧΡ. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΜΑΣ

Τὸ λιμάνι τὸ δικό μας ἦταν ἀμμουδιά

— πᾶνε χρόνια—σὰν τὸ κῦμα μόνο ἐτραγουδοῦσε.

Κούρνιαζαν θαλασσοπούλια γύρω τὴ βραδνὰ
καὶ φαρὸβαρκες ἀράζαν, ὅταν ἐφρσοῦσε.

Σὲ φτωχὴ μιὰ ταβερνοῦλα, μὲς στὴν ἐρημιὰ,
στοὺς φαρὰδες ἢ γαλήνη τὸ κρασί κερνοῦσε
καὶ παντοῦ ἦταν ἀπλωμένη τόση ἀπανεμιὰ,
πὺ ἡ ψυχὴ τους μὲ τὸ φλοῖσβο, θάλεγε, μεθοῦσε.

Τώρα πιά στὰ βρωμισμένα καὶ βαθειὰ νερά
ἢ ζωὴ τρικνυμασμένη παραδέρονε.

Μαῦροι δράκοι τὰ καρὰβια στέκουν στὴ σειρὰ
καὶ καθένα: «δρόμο ἀφίνει, δρόμο παίρνει».

Λόγγες τὰ κατάρτια φτάνουν ὡς τὸν οὐρανὸ
καὶ ξερνοῦν οἱ τσιμινιέρες τὴν καπνιὰ πὺ κλώθει.

Τὸ λιμάνι τὸ δικό μας εἶναι πιά στενὸ:

δὲ χωρᾶνε γιὰ ν' ἀράξουν ὅλοι μας οἱ πόθοι...

Πειραιᾶς

ΜΑΝΩΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

ΤΑ ΓΑΝΤΙΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ*

Τὸ χῶμα τοῦ δρόμου τῆς ἀπόκεντρης γειτονιάς μὲ τὰ μικρὰ χαμηλὰ σπιτάκια τῆς εἶχε παραλασπώσει ἀπὸ τὴ σιγανὴ βροχή, πὺν μὲ μικρὸς διακοπὲς βιάστηκε ἀπὸ τὰ χαράματα ἕως τὸ μεσημέρι τῆς Κυριακῆς.

Καὶ θὰ κρατοῦσε ποῖος ξεύρει πόσο ἀκόμη ἂν δὲν ἄρχιζε νὰ φυσᾶ ἕνα σιγανὸ βορειοἀνάκι, πὺν σκόρπισε τὰ σύννεφα καὶ ξεκαθάρισε τὸν οὐρανὸ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη σὰν μιὰ καλὴ νοικοκυρὰ, πὺν ἐξαιρετικὰ καθαρίζει καὶ σιγουρίζει τὸ νοικοκυριὸ τῆς τίς παραμονὲς μεγάλης γιορτῆς.

Φεύγοντας τὰ σύννεφα ἄφισαν τοῦ ἡλίου τίς ἀκτῖνες νὰ καθρεφτιστοῦνε στὰ λουσιμένα ἀπ' τὴ βροχὴ σπιτάκια καὶ νὰ τὰ κάνουνε νὰ φανοῦνε πειὸ καθαρὰ ἀπ' ὅτι ἦταν.

Μαζὺ μὲ τὸ ξέφωτο, ὅλα τὰ παιδιά τῆς γειτονιάς ἀπὸ δώδεκα χρονῶν καὶ κάτω, ξυπόλητα καὶ ξεσκονίφωτα μὲ φωνὲς χαρᾶς ξεχύθησαν στὸ δρόμο σὰν μελισσολόι ἀπὸ ὅλες τίς πόρτες καὶ φώναζαν τσαλαβουτώντας στὴ λάσπη.

—Ἐλάτε νὰ παίξουμε τοὺς φουρνάρηδες νὰ χτίσουμε φουρνάκια, νὰ ζυμώσουμε καὶ νὰ ψήσουμε ψωμάκια καὶ κουλοῦρες. Καὶ ἀμέσως δίχτηκαν μὲ γρηγοράδα στὰ ζυμώματα τῆς λάσπης μὲ τέτοια τέχνη σὰν νὰ ἦταν ἀληθινοὶ ζυμωτάδες ψωμοῦ.

—Μπᾶ! εἶπε κάποιος ἀπ' ὅλα κυττάζοντας γύρω του, τὶ ἔπαθε ὁ Κώστας πὺναι πρῶτος ἀπ' ὅλους μας στὰ παιγνίδια καὶ δὲν φάνηκε ἀκόμη ὡς τώρα νὰ ἔρθη νὰ παίξῃ μαζὺ μας;. Δὲν πάει ἕνας νὰ τοῦ φωνάξῃ στὸ σπῆτι του;».

—«Ἀπὸ ἴδω καὶ ἴμπος» εἶπε ὁ Θύμιος ὁ Ριζόγαλος (πὺν τὸν ἔλεγαν ἔτσι γιατί ἀγαποῦσε πολὺ τὸ ριζόγαλο), «νὰ ξεγράψετε τὸν Κώστα ἀπὸ τὴν παρέα μας».

—«Γιατί;» φώναξαν ὅλα μαζὺ.

—«Γιατὶ περηφανεύτηκε, ὄχι αὐτὸς ὁ κακομοίρης, παρὰ ἡ μάνα του ἡ κυρὰ Βαίτσα, ἡ ἀγούλου, πὺν πλούτισε πουλῶντας τὰ αὐγά καὶ τίς κόττες τῆς στοὺς ἀφεντάδες ὅσα ὅσα καὶ σήκωσε τώρα μύτη καί, καθὼς εἶπε τῆς μάνας μου χτὲς τὸ βράδυ, δὲν θ' ἀφίση πειὰ τὸν Κωστάκη τῆς—ἔτσι τὸν λέει τώρα—νὰ ξαναπαίξῃ μὲ μᾶς τοὺς μότες, πὺς θὰ φύγουν ἀπὸ τὴ γειτονιά μας νὰ πᾶνε νὰ καθήσουν στὸ δικὸ τῆς σπιτάκι, πὺν ἀγόρασε καὶ πὺς θὰ βάλῃ τὸ παιδί τῆς σὲ ἴδιωτικὸ σχολεῖο νὰ τὸ σπουδάξῃ καὶ νὰ τὸ κἀνῃ ἄνθρωπο».

—«Καλέ, τὶ μᾶς λὲς» φώναξαν ὅλα τὰ παιδιά μαζὺ καὶ στήρι-

* Ἀπὸ τὴ σειρά τῶν «Παιδικῶν Διηγημάτων» πὺν θὰ ἐκδόσει προσεχῶς ὁ κ. Π. Σεφερλῆς δημοσιεύουμε τὸ ἀπλὸ αὐτὸ διηγηματάκι, πὺν ἀνήκει σ' ἕνα εἶδος τόσο σπάνιο στὴν Ἑλλάδα.

ξαν στὴ μύτη τους τὸ μεγάλο τους δάκτυλο κουνοῦντας τ' ἄλλα τέσσερα κἀνοντας ἔτσι πεντάλφα. «Τρέξε σὺ Σπίθα, γιὰ τὸ σπῆτι του καὶ φώναξέ τον εἶπε τὸ μεγαλύτερο ἀπ' αὐτὰ, νὰ ἔρθῃ ἔδῳ, γιατί ὁ Κώστας εἶναι παιδί μὲ φιλότιμο καὶ δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθῇ τὴν παρέα του γιὰ τὸ χατῆρι τῆς μάνας του τῆς ψηλομύτας.

Πρὶν τελειώσῃ ἡ προσαγὴ αὐτῆ, ὁ Σπίθας—δικαιολογώντας τὸ παρατσούκλι του—πετάχθηκε στὸ σπῆτι τοῦ Κώστα καὶ χτύπησε τὴν πόρτα.

Ἡ πόρτα ἀνοίξε...πρόβαλλε μιὰ γυναῖκα καὶ ῥώτησε τὸ Σπίθα, τὶ γύρευε.

—«Ἡρῥα, κυρὰ Βαίτσα, τῆς εἶπε χαρούμενος, νὰ πῶ τοῦ Κώστα, νὰ ἔρθῃ νὰ παίξωμε.

—«Ὁ Κωστάκης μου δὲν μπορεῖ τώρα ν' ἀρθῇ μαζὺ σας, γιατί θὰ τὸν πάρω νὰ βγοῦμε ἔξω».

Ἐὸ Σπίθας γύρισε κατσουφιασμένος στὴν παρέα του.

Ἐὸ Κώστας ὅμως, πὺν ἀπομέσα εἶχε ἀκούσει τὴ φωνὴ τοῦ φίλου, ῥώτησε :

—«Ποῖος ἦταν, καλὲ μάνα» ;

—«Ὁ Σπίθας, παιδί μου, ἦρθε νὰ σὲ πάρῃ νὰ σὲ πάρῃ νὰ πᾶς νὰ παίξετε μὲ τ' ἄλλα παιδιά; μὰ δὲν θὰ πᾶς, γιατί τώρα ἀμέσως θὰ φύγωμε μαζὺ νὰ πᾶμε στὴ θειά σου».

—«Μάνα, ἄσε με νὰ πάω...λιγάκι».

—«Ὁχι, σοῦ εἶπα!, Δὲν θέλω νὰ πηγαίνῃς πια μ' αὐτὰ τὰ παιδιά, γιατί σιγὰ - σιγὰ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃς θὰ πάσῃ κατὸ δρόμο. Καὶ νὰ πάσῃς ἀκόμα, χωριάταρε, νὰ μὲ λὲς μάνα. Σοῦ εἶπα χίλιες φορὲς, ὅτι θέλω νὰ μὲ λὲς μαιμά».

—«Μὰ...τάχα τόσα χρόνια δὲν σ' ἔλεγα μάνα» ;

—«Ἄχ! ἐσύ, παιδί μου, δὲν θέλεις νὰ γίνῃς ἄνθρωπος μὰ ἐγὼ θὰ σὲ κἀνω θέλοντάς σου καὶ μὴ. Σὰ θὰ φύγωμε τοῦτες τίς ἡμέρες ἀπ' αὐτὴ τὴν παληογειτονιά καὶ θὰ πᾶμε στὸ καινούργιο δικὸ μας σπῆτι, θὰ σὲ κλείσω σὲ ἴδιωτικὸ σχολεῖο γιὰ νὰ συμμορφωθῆς. Ἐλα ἄκουσέ Κωστάκη μου τὴ μαμά σου πὺν πάντα θέλει τὸ καλὸ σου. Μὴ ξεχνᾶς πόσο ὑπόφερα γιὰ σένα ἀπὸ τὸν καιρὸ πὺν σὲ ἄφισε μωρὸ ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας σου».

—«Τὸ ξέρω καὶ τὸ καλοξέρω, γιατί δὲν εἶμαι κανένα μωρὸ. Εἶμαι πια δώδεκα χρονῶν καὶ τὸ θέλω νὰ γίνω καλὸ παιδί. Τὰ καῦμένα τὰ γειτονόπουλά μας μπορεῖ νὰ εἶναι φτωχά, μὰ δὲν εἶναι παληόπαιδα. Θὰ ἦθελα, καλέ, ὡς ποῦ νὰ ντυθῆς, ἐσὺ νὰ μ' ἄφινες νᾶβγαινα στὴν ἐξώπορτα καὶ νᾶβλεπα ἀπὸ ἔκει τοὺς φίλους μου πὺν παίζουνε».

—«Ἄϊ, καλὰ, πῆγαίνε στάσου ἐκεῖ ντυμένος εἶσαι, μὲ τὰ καλὰ σου, μὰ νὰ φορέσῃς καὶ τὰ γάντια πὺν σοῦ πῆρα καὶ ἄλλο βγαίνοντας κ' ἐγὼ, κλειδώνουμε καὶ φεύγουμε».

Ἐὸ Κώστας πῆρε χαρούμενος τὰ γάντια του καὶ φορῶντάς τα μὲ δυσκολία, σὰν ἀσυνήθιστος πὺν ἦταν, βγῆκε στὴν ἐξώπορτα καὶ στά-

θηκε κυττάζοντας με λαχτάρα τους φίλους του που με χαρούμενα ξεφωνητά παίζανε.

Μα βλέποντάς τους, έννοιωθε πως άθελά του κάτι σαν μαγνήτης τον τραβούσε να πάρη τη θέσι του στο παιγνίδι τους... και άκόμη πως κάτι του γαργάλιζε τα πόδια και δεν τ' άφινε να σταθοῦν στερεωμένα σε μιá μεριά.

Έκανε δυό βήματα εμπρός κ' ένα πίσω ως που ξάφνου πετάχθηκε λές κ' ήταν σαίτα και βρέθηκε ανάμεσα στους φίλους του.

Κ' εκεί, δίχως να συλλογισθῆ τα καινούργια του ρούχα, άρχισε να ζυμώνη τη λάσπη με τα γαντοφορεμένα του χέρια, που κ' οί φίλοι του άκόμα δεν τ'ό προσέξαν ξετρελλαμμένοι άπ' τη χαρά τους γιατί τόν είχαν κοντα τους. Μα πριν καλοχορτάσουνε την ανέλπιστη συντροφιά του φίλου τους νάσου! και βλέπουνε ένα μεγάλο χέρι ν' άρπάξη τόν Κώστα από τ' αυτί και να τόν ανασηκώνη.

Ήταν ἡ κυρά Βαίτσα—ἡ μάνα του—που με ξεφωνητά άρχισε να τοῦ λέη...

—« Έσένα, κακομοίρη μου, σοῦ κάλιασε σαν τὸ γύφτο τοῦ μύθου, που ένῶ τόν πήγαιναν με πομπή να τόν κάνουν βασιληά, τη στιγμή που περνούσαν δίπλα από ένα δάσος γεμάτο ρείκια και τ' εἶδε εκείνος κ' αναγαλλιασε ἡ καρδιά του και φώναξε :

« μωρὲ ρείκια για κάρβουνα »!

Μα ἐγὼ σοῦ τῶπα και πριν, στο ξαναλέω κ' ἐδῶ—να τ' ακούσουν κ' αυτοί—βάλθηκα να σε κάνω άνθρωπο και να μη με λένε κυρά Βαίτσα αν δεν τὸ καταφέρω».

...Και τὸν τράβηξε ντροπιασμένο στο σπίτι της άφίνοντας τ' άλλα παιδιά σαστισμένα κάπως.

Σε λίγο όμως αυτά έτρεξαν στα σπίτια τους και ξεκαρδισμένα στα γέλοια διηγήθηκαν στις μανάδες τους τι έπαθε ὁ Κώστας που ζυμώνοντας μαζί τους τη λάσπη ξεχασε να βγάλη τα γάντια του και τὸ θυμὸ της κυρᾶς Βαίτσας, ποι καθὼς φάνηκε ντροπιάσθηκε περισσότερο εκείνη για τὸ πάθημα τοῦ γιου της.

ΠΑΝΑΓ Δ. ΣΕΦΕΡΛΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Σιμά μου κάθεσαι, στο πλάϊ.
Έτσι, τὸ χέρι μου σ' άγγίζει.
Κι' όμως, ψηλὸ βουνό, λαγκάδι
μέν' από σένανε χωρίζει.

A. ΑΝΤΩΝΑΚΟΣ

Ο ΜΗΝΑΣ ΜΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ή ύποδοχή

Στους «Ορίζοντες» γίνηκε άληθινά θερμή ύποδοχή. Κάθε φάκελλος, που άνοιγαμε, περιείχε συγχαρητήρια και εύχες. Κάθε σχετικοί λόγοι που ακούγαμε, ἦταν πάντα γεμάτοι ένθουσιασμό—ιδίως τῶν Νέων. Έμειναν ὅλοι ευχαριστημένοι από εμφάνιση, ὕλη, πρόγραμμα. Κι' ὅσοι είχαν μερικὲς αντιρρήσεις, τὸ πρόγραμμα τους ἔκανε να μᾶς δείξουν κάθε εμπιστοσύνη. Κι' οί ἴδιοι πιστεύουμε, πως, πρῶτ' άπ' ὅλα, εκείνο, που ἔκανε τὸ περιοδικὸ μας να γίνει τόσο καλοπρόσδεκτο είναι οί αρχές του, ὁ σκοπὸς του. Έχει εὔρωστες βάσεις: Τη δημιουργία ενός περιοδικῆς Τέχνης για τὸς Νέους, κάθε ελευθερία για τὴν εμφάνισή τους. Είναι τὸ πιστεύουμε, ένα περιοδικὸ ὑγειῶς εἰδικευμένο και με άδολη λυρική ὀρμή.

Πάνος Ταγκόπουλος

Τὰ ἑλληνικά Γράμματα ἔχασαν έναν άκόμη άκάματο ἐργάτη τους, τὸν Πάνο Ταγκόπουλο! Γυιὸς τοῦ μεγάλου Ταγκόπουλου ακολουθήσε τὸ λαμπρὸ δρόμο που χάραξε με τὸ αἷμα της καρδιάς του ὁ πατέρας του. Άγωνίστηκε κι' αὐτὸς για τὴ δημοτικὴ γλῶσσα και κοντὰ στὸν πατέρα του, παιδι σχεδόν άκόμη, και ὕστερότερα μονάχος του ἡ περιστοιχισμένος από φίλους και ὁμοϊδέατες τοῦ πατέρα του. Γι' αὐτὸ ἐκτός της τιμῆς ἡ ὁποία ἀνήκει και στοὺς δυὸ ως λογοτέχνες άκόμη τὸς ἀνήκει και ἡ τιμὴ τοῦ αγωνιστή.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ή Στρατῆς Μυριβήλης κι' ἡ Πολεμικὴ Λογοτεχνία: Γ. Κοτζιούλα.

Πάντα μᾶς είναι καλοπρόσδεκτη κάθε άπόπειρα συστηματικῆς μελέτης και κριτικῆς ενός λογοτεχνήματος, γιατί ἔχομε τὴ γνώμη πως οί κριτικὲς αὐτῆς μᾶς κάνουν να γνωρίσουμε και να ἀγαπήσουμε ποιὸ καλὰ τὸ ἔργο. Κι' ἡ παραπάνω μελέτη τοῦ κ. Κοτζιούλα είναι τοῦ εἶδους αὐτοῦ. Είναι ἡ κριτικὴ ἀνάλυση της «Ζωῆς ἐν τάφῳ» τοῦ κ. Μυριβήλη. Ὁ κ. Κοτζιούλας εἶνα' άπ' τοὺς μαγεμένους της Μούσας τοῦ Μυριβήλη. Καθὼς μᾶς λέει ὁ ἴδιος δεν ἔγραψε παρὰ για να ξεπληρώσει τὴν εὐγνωμοσύνη του—και πόσο ὡμορφα!— στο συγγραφέα.

Μοναδικὸ κίνητρο τοῦ βιβλίου είναι ὁ ένθουσιασμός. Και σ' ὅλο τὸ βιβλίο—που ἔχει ένα γιορταστικὸ ὕφος—αὐτὸς καθρεφτίζεται.

Ὁ κ. Κοτζιούλας ἔχει καταλάβει τὸ Μυριβήλη. Με ὡμορφα λόγια μᾶς ἀναλύει τοὺς φραστικὸς τρόπους τοῦ Μυριβήλη «Ἡ φράση ἡχηρὴ και πολύτιμη σὰ μέταλλο, σκορπίζεται σπάταλα μ' ένα κουνούνισμα που προξενεῖ και στὴν ἴδια χαρά» ἢ «ἡ φράση του ἔχει τὸ λύγισμα και ζύγισμα κοπέλλας που καμαρώνει τὰ στολίδια της».

Άκόμα για τὴ φυσιολατρεία τοῦ συγγραφέα ἐκφράζεται πολὺ πετυχημένα «ὁ συγγραφέας ἔχει συλλάβει τὸ νόημα της ζωῆς δια μέσου της γνωριμίας της με τὴ φύση» ἢ «ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν μεταφορῶν, που τις μεταχειρίζεται συχνά με τὴ δύναμη είναι δανεισμένη άπ' τις ἐκδηλώσεις τῶν φυσικῶν φαινομένων και τὸ ξέσπασμα της λυρικῆς του πλημμύρας θυμίζει τὴν ἀφύπνιση στοιχείων».

Ἡ ἀνάλυση τῶν κεφαλαίων πηγαίνει με τὸν ἴδιο ποιητικὸ τρόπο. Μα ἡ ἀνάλυση μᾶς φαίνεται λίγο στενή. Έπρεπε να προχωρήσει σ' ὅλα τὰ κεφάλαια και μάλιστα σε μερικὰ με ἔξαιρετικὸ περιεχόμενο.

Τώρα ας ξοθούμε κάπου άλλο. Ο κ. Κοτζιούλας στην εισαγωγή του μās άφίνει νά σχηματίσουμε τή γνώμη πώς ή πολεμική λογοτεχνία γεννήθηκε μόνο για τήν επιβίωση των έξαιρετικών εκείνων στιγμών ή για νά στερεώσει σε μονιμη μορφή τήν πολυμερή πραγματικότητα των μεγάλων συγκινήσεων του πολέμου. Έμεις πιστεύουμε πώς δέν τά γεννήσε αυτή ή ανάγκη μονάχα. Τά γεννήσε κι' ή ανάγκη νά διαμαρτυρηθοῦν γιά τό κακούργημα του πολέμου. Είναι ή έκφραση τής φρίκης και τής αηδίας του συγγραφέα γιά τό άλληλοσκότομα των συνανθρώπων του. Τό άν είχε ύπ' όψη του αυτό ή όχι ό συγγραφέας είναι άλλο.

Όλοι οι πολεμικοί λογοτέχνες άλλος θελητά κι' άλλος άθέλητα καταδικάζουν στό βιβλία τους «τή δαιμονική αυτή κατάρα». Γεννήθηκαν έργα και πολλοί πολλοί γενήκαν λογοτέχνες, από μιάν αντίδραση σ' αυτόν. Κι' είναι ή αλήθεια πώς στό τέλος (σελ. 61) σε δυό γραμμές λέει δυό λόγια γιά τό Μυριβήλη. Μά δε φτάνουν αυτά. Έπρεπε ν' αναλυθοῦν δυό-τρια κεφάλαια γιά νά μās δώσουν νά γνωρίσουμε τό συγγραφέα κι' ύπ' αυτή τή πλευρά. Η «κρίση του κυρίου» π. χ. μās φαίνεται πώς είναι ένα άπ' αυτή τή πλευρά. Η «κρίση του κυρίου» π. χ. μās φαίνεται πώς είναι ένα άπ' αυτή τή πλευρά. Η «κρίση του κυρίου» π. χ. μās φαίνεται πώς είναι ένα άπ' αυτή τή πλευρά. Η «κρίση του κυρίου» π. χ. μās φαίνεται πώς είναι ένα άπ' αυτή τή πλευρά.

Η μελετούλα, γενικά τώρα, αυτή του κ. Κοτζούλα είναι ώμορφογραμμένη κι' ίσως νά συντελέσει στό ν' άσχοληθοῦμε πιο πλατιά με τό έργο του Μυριβήλη—πράμα που τό αξίζει.

ΒΑΣ. Ρ.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Γύρω στην μοντέρνα τέχνη. (Ο κ. Σπιέρος απαντάει).

Κύριοι.

Κάτου από τον τίτλο «Πνευματική Ζωή», ό κ. Βασ. Δερκ., στο περιοδικό σας «Ορίζοντες» σχολιάζει τήν πολεμική που έγινε στον Νουμά γύρω στο πρόσ βλημα τής σύγχρονης τέχνης και, στο πολύπλοκο έτούτο ζήτημα λαβαίνει κι' άφτός μιá θέση.

Λοιπόν, μιá που τό περιοδικό σας είναι, έτσι λέτε, άνοιχτό σε κάθε γνώμη νέου, φαντάζομαι πώς δε θάχετε αντίρηση νά δημοσιέψετε άφτη τήν άπάντησή μου στη κριτική σας γιά τις άποψεις που ύποστήριξα στον Νουμά.

Πρώτα πρώτα με κατηγορείτε, μαζί με τον κ. Καστανάκη, γιά τήν εμπάθεια που χαρακτήρισε τή συζήτησή μας. Έγώ τουλάχιστο είμαι πολύ κολακεβμένος γιαυτό. Νομίζω πώς οι κριτικές πρέπει νά είναι γραμμένες με πολύ πάθος ό κριτικός είναι πολεμιστας, πέρνει θέση, αγαπάει και μισεί. Είναι, πρέπει νά είναι, παθιασμένος.

Τά προβλήματα τής ζωής του «φέρεσθαι» είναι τόσο σπουδαία που κανένας δέν μπορεί νά είναι αδιάφορος μπροστά σαφτά. Όπως λέει σύγχρονος ιστορικός που πολύ αγαπώ «πολύ άσημα ύπηρετεί τήν αλήθεια εκείνος που δέν είναι άξιος νά θυμώσει όταν τήν προσβάλουν». Του καθενού ή δράση είναι γιαυτόν αλήθεια, κι' ή όργή, μέσον υπεράσπισής της.

Φυσικά, τό πάθος δε πρέπει νάνα άχαλίνωτο, πρέπει νά είναι πειθαρχιμένο μέσα σε δρόμο λογικό.

Πρέπει οι στοχασμοί μας νά πάρουν φόρμα, νά βρίσκονται δηλαδή σε άρμονία με τον ρυθμό τής εποχής μας.

Κίσοο ούσιαστικώτερες τάσεις εκφράζει ένα έργο, τόσο είναι άνθρωπινότερο, κι' όταν τό εξετάζουμε από καλλιτεχνική άποψη, ωραιότερο. Άφτό που λέω είναι σωστό γιά κάθε δημιουργό—γιά τον ποιητή με τή πλατεία έννοια τής λέξης.

Όταν όμως ό καλλιτέχνης δέν μπορεί, αδιάφορο τόρα γιατί—νά εκφράσει βαθειούς ανθρώπινους τόνους—όταν μάλα λόγια δε μπορεί νά είναι αληθινός—καταφέβγει σε πλάγια μέσα, και λέει πώς ύπηρετεί μόνο τήν όμορφιά, τήν Καθαρή Τέχνη. Είναι άφτό τόσο πιο έφκολο! Άλλά ή τέχνη που γυρβει νά είναι μόνο ωραία επειδή φοβάται νά είναι αληθινή, είναι καταδικασμένη γλήγορα νά πεθάνει, γενήθηκε τόσο άρρωστιάριχη.

Τά μεγάλα έργα τής Τέχνης έγιναν πάντοτε γιά λόγους πολύ ούσιαστικώτερους από καθαρά λυρικούς. Τι άλλο από διδαχή είναι ό Αισχύλος, οι έπιστολές του Πάβλου, ό Ντάντε, τά καλύτερα έργα του Σαίξπηρ, του Μολιέρου, του Ίμπσεν, του Τολστόϊ, του Β. Πhaw, του Ρομαιν, Ρολλάν ;—Στη λατρεία του θεού, δηλαδή γιά τήν κατοποίηση αισθημάτων κάθε άλλο από καθαρά αισθητικών, έγιναν όλου του κόσμου τά χεσινά άρχιτεχνικά άριστουργήματα.

Η αλήθεια λοιπόν δε φαίνεται τόσο έφκολα μόνη της, όπως νομίζετε. Η ιστορική έρεβνα δικαιολογεί μόνο τή δική μου άποψη.

Όσο γιά τό άλλο σας επιχείρημα εναντίον μου. τής άκινότητος των έργων των καθαρά αισθητικών νομίζω πώς δέν είναι καθόλου σωστό. Τά έργα Τέχνης δέν είναι άκακα έτσι όπως τό έννοείται σεις, τουναντίον χάνουν πάρα πολύ γλήγορα τήν ψυχή τους κι' άλλες εποχές που τά θαβμάζουν ταγαποῦν μονάχα όταν τά ερμηνέβουν με δικό τους δλότελα καινούργιο τρόπο. Άλλά θαβμάζουμε σήμερα στον Αισχύλο και στον Σαίξπηρ από τους συγχρόνους των, και δέν είμαι διόλου βέβαιος έαν στην όμορφιά του Παρθενώνα δέν συνετέλεσε πάρα πολύ κι' ό Μοροζίνι. Γιά νά κάνει τις Ίζετιδες άνεκτές από τό σύγχρονο κοινό, ή κ. Σικελιανού μαληθινό δαιμόνιο μετέτρεψε τό άρχαίο δράμα σε πλαστικό θέαμα.

Βέβαια όλα τά έργα δέν πεθαίνουν με τήν ίδια έφκολία, πολλά ζοῦν αρκετόν καιρό, κιόταν ταγαποῦμε προδίδοντας τήν έννοιά τους πάλι κάποιος σελετός μένει, αλλά τή έξαιρετική άφτη τύχη τήν έχουν τά έργα που θίγουν βαθειά τον άνθρωπο, σε κείνα τά λιμέρια του έαφτού του, όπου πολύ σπάνια γίνονται μεταβολές. Κι' έργα τέτοια είναι πολύ λίγα: π. χ. 2-3 έβαγγέλια τής Καινης Διαθήκης, 1-2 λόγους του Δημοσθένη, κάτι άγάλματα σίγυπτικά, μερικó κομάτια μυκηναϊκής τέχνης, μερικές κούβες πανάγιες βυζαντινές, έκκλησιες γοθδικές κάτι ρομάντζα του Τολστόη... και βέβαια αρκετά άλλα πράματα που είναι και τόρα άκόμα όμορφα.

Όσο γιά τήν Άφροδίτη τής Μύλου είναι τόσο άπυχη όσο και τά σίτσα του Vogue και Femina. Κι' οι διάλογοι του Πλάτωνα τίποτα, μπροστά στις έπιστολές του Πάβλου.

Οί άρχαίοι Έλληνες που έκαμαν τέχνη λέφτερη—δίδοντας στην έννοια λευτεριά τή σημασία που τής δίνετε σεις—κατάφεραν μόνο νά μās δώσουν μερικές καλλιτεχνικές ρεστέτες που δέν κατοποιούν τά σημερνά μας στομάχια. Έμεις, που παντού στη ζωή βλέπουμε φριχτή δυσαρμονία, δε μπορούμε νά καταλάβουμε τή ψέφτικη ελληνική άρμονία, ψέφτικη, γιατί ήταν ορχή. Γιά νά είναι ένα έργο όμορφο γιά μās—τό άπόλυτα ωραίο δέν ύπάρχει—πρέπει νά εκφράζει τή πάλη που ζοῦμε έμεις. Και περασμένες εποχές που άναγκάστηκαν νά νιώσουν πολύ παρόμοιες με μās άνησυχίες, μās είναι πιο άγαπητές, πιο νοητές και τά καλλιτεχνικά τους έργα πιο ωραία.

Βρήκατε γιά τό περιοδικό σας ωραίο τίτλο :

Ψάξτε λοιπόν στους Ορίζοντες σας νά βρείτε τά άστέρια κείνα των οποίων ή λάμψη θαμπώνει κάθε μορφή ψέφτικης μοντέρνας Τέχνης και κούφιου κατά βάθος λυρισμού.

.... Κι' άν οι όρίζοντες σας δέν είναι στενοί, θά δείτε πώς είναι τό φώς τής γής που δίδει λάμψη στον ουρανό...

Είπα, τής γής, του πόνου τής γής, κι' όχι γενήματα κόσμων μεταφυσικών.

M. ΣΠΙΕΡΟΣ

Δυό μνημόσυνα.

Μαζί με τό μνημόσυνο του Παπαδιαμάντη και του Μωραϊτίδη που έγινε τις μέρες αυτές στην αίθουσα του «Παρνασσού» διοργανωμένο από τον Όμιλο των Σκιαθίων, έγινε και τό μνημόσυνο τής Έλληνικής ήθογραφίας. Σ' αυτά τά τόσο στενά και περιορισμένα της όρια—που έκλεισαν ίσως γιά πάντα οι Σκιαθίτες διηγηματογράφοι—περιέχεται όλόκληρη ή πνευματική Έλληνική παραγωγή, στο πλάνο τής πεζογραφίας.

Δέν έγινε άπλως τέχνη Έλληνική ή ήθογραφία. Στάθηκε ή ίδια ή Έλληνική ζωή ζωγραφισμένη πιστά, και δέν φταιει καθόλου αυτή άν άσολήθηκε

μέ την περιγραφή μονάχα «μικρῶν καὶ ταπεινῶν ἀνθρώπων, με ὑπάρξεις ἄθλιες χωρὶς κανένα βᾶθος, χωρὶς ὁμορφιά, χωρὶς δύναμη» ἐλαττώματα με τὰ ὁποία τὴν φαντάζονται ὁ ὅμιλος ἐπικριτῆς της.

Ἄν τὸ ταπεινὸ της περιεχόμενο—ὅπως τὸ λέγουν—πρέπει νὰ ποδοθεῖ κάπου, μόνο, στὴν «Ἑλληνικὴ πραγματικότητα» πρέπει καὶ πονηρὰ ἄλλοῦ. Οἱ ἠθογράφοι ἀντίλησαν τίς «ἐμπνεύσεις των μέσ' ἀπ' τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς ὅπως αὐτὴ εἶχε διαμορφωθεῖ στὰ τέλη τοῦ 19ου καὶ στὶς ἀρχές τοῦ 20ου αἰῶνα. Ἄλλὰ αὐτὰ εἶναι ἀπλῶς ἄλλα ζητήματα. Μετὰ τίς ἐπαναστάσεις πού ἐπῆλθαν στὴν τέχνη, ἡ Ἑλληνικὴ πεζογραφία στὸ δῆλημα πού τῆς παρουσιάστηκε, νὰ ἐξακολουθήσει νὰ ἠθογραφεῖ μένοντας ἀναγκαστικά γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ περίγυρο ἢ νὰ τραπεῖ στὶς κατευθύνσεις τῶν ξένων πρωτοπόρων προτίμησε—καὶ πολὺ λογικά—τὴ δευτέρη λύση..

Μ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα φαντάζομαι ὅτι γράφονται Ἑλληνικά μωθιστορήματα καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἴσως γέννησε τὸν «Κοσμικὴ»—ἄν καὶ διατηρεῖ κάπως ἀκόμα τὸ τοπικὸ χρώμα. Γενικά, ἡ τέχνη αὐτὴ ἐνῶ δὲν φτάνει τὴν ξένη γιατί τώρα μόλις ἀρχίζει νὰ γεννιέται, δὲν ἀνῆκει καὶ ὁλότελα στὴν Ἑλλάδα. Ἐνα βιβλίον πού θὰ μπορούσε νὰ συγχρονιστεῖ μένοντας στὸ ἑλληνικὸ περιβάλλον, ἕνα τέτοιο καὶ μόνο βιβλίον θὰ μπορούσε νὰ δώσει τὸ τελειωτικὸ χτύπημα στὴν Ἑλληνικὴ ἠθογραφία, πού ὅπως γράφεται σίγουρα εἶναι εἶδος ξεπερασμένο ἐντέλως. Φυσικά αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι καὶ ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ θὰ πάψει νὰ ἀξίζει.. Ἄν μπορούν ἑλληνικὰ βιβλία ν' ἀντιπροσωπεύσουν ἐπάξια τὸν πνευματικὸ πολιτισμὸ στὶς ξένες χώρες εἶναι αὐτὸ τὰ λιγοστά πού, τόσο περιφρονητικά, τὰ λέμε ἠθογραφίες.. Τὰ βιβλία τῶν συγχρονισμένων κάπως στὰ ξενικά γούματα, πρὸς τὸ παρὸν μόνον ὑποσχέσεις παρέχουν καὶ σύγχρονα προετοιμάζουν τὸν δρόμο γιὰ τὸν «ἀναμενόμενο»..

B. ΔΕΡΚ.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσες εἶναι οἱ ἐπιφυλλίδες, πού ἀρχισε νὰ δημοσιεύει ἡ «**Ἠθωία**». Τίς γράφουν με ἀληθινὴ, πράγματι, διάθεση πολλοὶ γνωστοὶ λόγιοι. Ὡς τώρα ἔγραψαν οἱ κ. κ. Καμπάνης, Σκιπης, Καρβούνης, Παπαλεξάνδρου, Κανελλόπουλος κ. ἄ. Ἐπίσης ὁ κ. Φ. Πολίτης ἔγραψε σημαντικὸ ἄρθρο περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς δραματικῆς τεχνολογίας καὶ καθόρισε τίς «ἐσωτερικὲς» ἀνάγκες, πού προκάλεσαν στὴν Εὐρώπῃ τὴ διαίρεση τῶν θεατρικῶν ἔργων σὲ πολλὰς εἰκόνας, καὶ πού δὲν ὑφίσταται γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὁ κ. Δ. Κόκκινος σ' ὄρατο τὸν κοινωνικὸ ἄρθρο πιστοποιήσε, ὅτι οἱ νεολαῖες, συσσωματωμένες πιά στὰ διάφορα Εὐρωπαϊκά κράτη, εἶναι ἐκείνες, πού ἠγοῦνται τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναδιοργανώσεως.

— Στὸ «**Ἐλεύθερο Βῆμα**» ἀρχισε νὰ δημοσιεύεται «Ὁ Ναυαρχος Μιαούλης» τοῦ κ. Σπ. Μελά, πού, καθὼς φαίνεται, θὰ εἶναι μιὰ δημιουργία σὰν τὸν «Γέρο τοῦ Μωρηά».

— Ὁ κ. Ζ. Roussel στὸ «Libre» τοῦ Ἀπριλίου—Μαΐου ἀναλύει τοὺς «Ὀλιμμένους Ναυαρχαίους», τὴν πρό μῆνων ἐκδοθεῖσα ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Γρ. Θεοδόση. Τὸ βιβλίον ἀρκετὲς ὁμοιότητες με τὸν Vigny καὶ, ἂν καὶ δὲν ἐκφέρει, κυρίως, καμμιά γενικὴ κρίση, μιλάει ἐννοϊκά γιὰ τὰ ποιήματά του.—Σ' ἄλλη στήλῃ ξεχωρίζει τὸ ποίημα τῆς Ρίτας Μπούμη, στὶς «**Κυκλάδες**», «ἀπροσπῆ ἐπίσκεψη».

— Στὸ «**Θάρος**» τοῦ Πειραιῶς, τῆς 2ας Μαΐου, διακρίνομε «μεγαλόρρημον», ἀλλὰ στερούμενον ἐννοίας πρωτοσέλιδον ἄρθρο γιὰ τὸ «γλωσσικὸ ζήτημα». Δὲν εἶναι δυνατόν λοιπὸν νὰ μπεῖ κάποιος περιορισμὸς στὴ «λογία παραγωγὴ» μερικῶν ἔφημερίδων, πού κάνει τὸν ἀναγνώστη ν' ἀγανακτεῖ :

— Σχετικὰ με τὸ σημεῖωμα τοῦ προσηγουμένου μας φύλλου γιὰ τοὺς λογοτεχνικοὺς διαγωνισμοὺς σημειώνομε τὴν κίνηση, πού ἔγινε στὸ Παρίσι ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τῶν λογοτεχνικῶν βραβείων γιὰ τοὺς Νέους. Οἱ πολέμιοι τῶν διαγωνισμῶν αὐτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων δριμύτερος ὁ χρονογράφος τῆς Journal, Clefant Vautel, ἰσχυροίσθησαν ὅτι με τὴν καθιέρωση ἀφθόνων βραβείων ἀξάνει τὸ διανοούμενο προλεταριάτο. Καὶ ἴσως μὲν γιὰ τὴ Γαλλία ὁ θεσμὸς αὐτὸς ν' ἀνατῆχθη κάπως ὑπερβολικά, γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὅμως εἶναι ἀνάγκη νὰ δημιουργηθοῦν τέτοιοι διαγωνισμοί, χωρὶς ἀσφαλῶς, νὰ ὑπάρχει

κανένας τέτοιος φόβος. — Σχετικὲς ὁρθὲς σκέψεις—ἴτι δηλ. εἶναι πῶ σωστὸ νὰ ὑπάρχουν λογοτεχνικά βραβεῖα γιὰ τοὺς Νέους παρὰ γιὰ τοὺς Παλιούς—φύραρχουν στὸ χρονογράφημα τοῦ «**Λόγου**» τοῦ Ἀπριλίου.

— Στὶς Πειραιῶδες ἐφημερίδες («**Χρονογράφος**», «**Σημιαία**» καὶ «**Σφαῖρα**») ἀνοῖξε συζήτηση ἀπὸ τρεῖς κυρίες γιὰ τὸν «Ἀγὼνα τῆς Γυναίκας». Λυπάται, πράγματι, κανεὶς γιὰ τὴ κακομεταχείριση—τελεία παρανόηση ἐνὸς ζητήματος, πούχει μέσα του τόσες ἠθικὲς σημασίες καὶ εὐγενεῖς τάσεις. Ἐνα ζήτημα, πού, ἐπειδὴ κ' οἱ δύο ἀντίθετες γνώμες στηρίζονται πάνω σὲ στερεῆς βάσεις, τόσο δύσκολα καὶ ἐπικίνδυνα θὰ λυθῇ ὑπὲρ τῆς μῆς ἢ τῆς ἄλλης, λυνετοῖ ἀπὸ τίς τρεῖς κυρίες με πολλὴ ἀδυστοχία, χωρὶς νὰ γίνετα καμμιά βαθύτερη ἐρευνα.

— Στὶς 2 Μαΐου γίνηκε στὸν Παρνασσὸ φιλολογικὸ μνημόσυνο τοῦ Παπαδιαμαντή καὶ τοῦ Μωραϊτίδη. Πόσο ὅμως πῶ πλοῦσιο τὸ περιμένε κανεὶς !

— Στὶς 3 Μαΐου δόθηκε στὸ Δημοτικὸ Θέατρο τοῦ Πειραιῶς ἡ Β! συναυλία τοῦ «**Συνδέσμου Ἑλλήνων Νέων**» με ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία—ἰδίως τῆς ὀρχήστρας τῆς.

— Ἐλάβαμε τὴν «Ἐπὶ τῆς», μηνιαία εἰκονογραφημένη πανεπιστημιακὴ φιλολογικὴ, ἱστορικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρηση, με ποικιλία ἔλης.

— Μὰς ἀναγγέλλεται ἀπὸ τὴν Νεμέα, ἡ προσεχὴς ἐκεῖ ἐκδοσὴ τοῦ περιοδικοῦ «**Λογοτέχνης**» ἀπὸ τὸν κ. Γιάννη Φλάσιο.

— Στὴν «**Νέα Ἐστία**» τῆς 1ης Μαΐου τρία ὄρατα ποιήματα τοῦ Κυρ. Στεφ. Δάφρη. Κι' ὁ Κοσ. Φωτιάδης συνεχίζει τὴς μεταφράσεις τοῦ Νουρνοῦ.

— Στὴν «**Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις**» τοῦ Μαρτίου δημοσιεύετε ἀπὸ τὸν κ. Κ. Παπαδάκη ἐνθαρρυντικὴ κριτικὴ γιὰ τὴ συλλογὴ ποιημάτων τοῦ νέου ποιητοῦ κ. Βέλλη Νελλῆ.

— Στὰς 14 τοῦ μηνὸς δόθηκε στὸ Δημοτικὸ Θέατρο τῆς πόλεως μας φιλολογικὴ ἀπογευματινὴ ἀπὸ τὸ Σύνδεσμο Κυριῶν πρὸς προστασίαν τῆς Ἑργατικῆς με ἀπαγγελίαν ποιημάτων πολλῶν ποιητῶν ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος μεχρυσήμερον ἀπὸ τὴν σχολὴν τῆς κ. Τζ. Τερέντιου. Τὴν εἰσαγωγὴν ἔκανε ὁ κ. Καμπάνης.

— Ἐπίσης στὸ Δημοτικὸ Θέατρο θὰ ἐπεδοθῇ προσεχῶς ὑπὸ τῶν μαθητῶν δραματικῆς σχολῆς τοῦ κ. Κουνελάκη καλλιτεχνικὴ παράσταση. Θὰ παιχθοῦν κωμωδίαι τοῦ Κουρτελλῆ καὶ τοῦ Γκιγιόν.

X

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. **Σπιέρ**. Ἀθῆναι. Εὐχαριστῶς, τὸ δημοσιεύομε κρατῶντας καὶ τὴν ὀρθογραφία του. κ. **N. K.** Ἐνταῦθα. Ὅχι ἀκόμα. Αἰσθημα. βέβαια. ἔχει, μὰ ἡ μορφή, γενικά, ὕστερὴ πολὺ. Πάντως, σὰν πρωτόλειο, συμπληρωτικὸ, κ. **Γ. Γκουζ**. Ἀθῆναι. Πιστεύομε, πῶς, ἂν θέλατε νὰ τὸ προσέξετε λιγάκι περισσότερο, θὰ γινόταν δεκτό. Οἱ στίχοι του παρουσιάζουν μιὰν ἀνισότητά μεταξύ τους. Ἐσεῖς ἔχετε γενικά καλλιεργημένη μορφή, μὰ ὀρισμένοι στίχοι ὕστερον ἀπὸ ἀπόψεως ὁμαλότητος τῆς ἐννοίας καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀρμονίας. Γιὰ τὸ ὄρατο καὶ σεμνὸ σας γράμμα σὰς εὐχαριστοῦμε πολὺ, κ. **Ἀριότ. Ναδ**. Ἀθῆναι. Τὰ δεχόμεστε καὶ τὰ δύο εὐχαριστῶς. Καὶ βέβαια δεκτὴ στὸ μέλλον κάθε συνεργασία σας, ὅσο γιὰ τὴν ἐκτύπωση, τὰ στοιχεῖα δὲν θ' ἀλλάξουν ποτέ. Τὰ συγχαρητήριά σας μὰς συνεζήτησαν ἀληθινά, κ. **H. Καν**. Θεσσαλονίκη. Φυσικά δὲν εἶναι ἀνάγκη ἕνα κομμάτι γιὰ νὰ μπεῖ νὰ εἶναι τέλειο. Ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχει κάτι καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ περιοδικοῦ μὰς μὰς ὑποχρεώνει νὰ παραβλέπομε τίς μικρὰς ἀτέλειες. Τὸ κομμάτι σας ἀρκετὰ καλὸ καὶ θὰ τυπωθεῖ. Ὅχι, στὴ τοποθέτηση τῆς ἔλης δὲν δίνομε καμμιά σημασία. Γίνεται σύμφωνα με τοὺς τεχνικοὺς, ἀπλῶς, λόγους. κ. **Γ. Δ. Ζ.** Ἀθῆναι. Ὅτι καὶ αὐτὸ, δυστυχῶς, δεκτό. Ἡ ἐκτέλεσίς του, βέβαια, πολὺ τεχνικὴ, μὰ τὸ θέμα του πολὺ κοινὸ. Γενικά νομίζει κανεὶς πῶς καὶ στίλ καὶ αἰσθημα εἶναι δανευσμένα ἀπὸ μερικοὺς ποιητὰς τῆς περασμένης γενεᾶς. κ. **M. Ἀλεξ**. Ἐνταῦθα. Γιὰ τὰ καλά σας—καὶ τόσο μετρημένα—λόγισ, σὰς εὐχαριστοῦμε θερμά. Τὸ ποίημα, φυσικά, δεκτὸ καὶ δημοσιεύεται. Περιμένομε τὴ συνέχεια.— κ. **Θ. M**. Ἀθῆναι. Ὅχι καὶ πάλιν. Τὸ αἰσθημα πάντα ὑπάρχει, μὰ ἀπ' ὁλόκληρο τὸ ποίημα δὲν βγαίνει ἕνα κεντρικὸ νόημα. Ὑστερεῖ καὶ τεχνικῶς. Μὴ βιασάσαστε σιγά-

σιγά.— **κ. Π. Πατρ.** Φισκάρο. Δυστυχώς δὲν προφταίνομε νὰ σᾶς ἀπαντήσομε ἰδιαίτερος. Ὁ **κ. Τ.** Ἄ. μᾶς εἶπε πῶς, ἀσφαλῶς, θὰ πετύχετε τὴν ἀδεία τοῦ συγγραφέως. Ὅσο γιὰ τὰ ἄλλα, περιμένετε.— **κ. Γ. Φραγκ.** Καλάμα. Εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὴν εὐχὴν σας. Ὁ στίχος σας, κάπως βαρὺς. Θέλει ἀκόμα πολὺ δούλεμα, καὶ θὰ ὀριμαίνει μὲ τὸν καιρὸ μαζί μὲ τὸ αἶσθημα, ποὺ φαίνεται, πῶς δὲν σᾶς λείπει καθόλου.— **κ. Κ. Τόλιαμ.** Τύρναβος. Δυστυχῶς δὲν μᾶς εἶναι εὐκόλο νὰ σᾶς γράψωμε ἰδιαίτερος. Τὸ φύλλο θὰ σᾶς σταλεῖ, καὶ θὰ δοῦμε. Τὰ «Κόκκαλα» ὄχι καὶ τόσο καλά. Ἔχουν βέβαια εὐχέρεια στὸ στίχο, μὰ ἕνας τέτοιος ρεαλισμὸς χρειάζεται πολλὴ δύναμη γιὰ νὰ γραφεῖ κατὰ τὸ ἀληθινὰ καλλιτεχνικῶς. Ξεχωρίζουμε τὸ τελευταῖο δίστιχο, ποῦναι τὸ μόνον καλὸ —δ)ίδα **Ανν. Κατῶ.** Μᾶς συγκινεῖ τὸ λεπτὸ αἶσθημα καὶ ὁ στίχος σας εἶναι ἀρκετὰ καλός, μὰ γιὰ τέτοια πράγματα χρειάζεται πιὸ δύναμη, πιὸ πρωτοτυπία ἴσως καὶ στίχος πιὸ ἀδρόν.— **κ. Κ. Ρεπετ.** Ἐνταῦθα. Εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὰ ἐνθουσιώδη λόγια σας καὶ γιὰ τὴν συνδρομὴν σας. Ἀπ' τὰ «Περάσματα τοῦ Νοῦ» τὸ πρῶτο τὸ βρήκαμε ἐπιτυχημένο καὶ θὰ μπεῖ ἢ σ' αὐτὸ ἢ στὸ ἐρχόμενο, δίχως ἄλλο, φύλλο. Τὸ δεύτερο ἂν θέλει κατὰ νὰ συμβολίσει δὲν τὸ πετυχαίνει, ἂν δὲν περιέχει συμβολισμό δὲν τοῦ βρίζουμε κανένα περιεχόμενο.— **Κήπο Ποιητικῶ.** Δὲν εἶναι ἀσχημο, μὰ μιὰ τέτοια περιγραφή, ὄχι ἀπλῶς ρεαλιστικῆ, θέλει πολὺ περισσότερη δύναμη. Ὁ ἠδονισμὸς του εἶναι ἀρκετὰ λεπτός, μὰ ἀποφεύγετε τίς κοινοτυπίας.— δ)ίδα **Ἰδιῶ.** Ἐνταῦθα. Ὅχι ἀκόμα. Τὸ ποίημα δίνει πολλές ἐλπίδες, τὸ πρῶτόν εἶναι ἀποτυχημένο ἐξ αἰτίας τοῦ θέματος, ποῦναι τόσο δύσκολο. Προσοχὴ καὶ στὴ γλῶσσά σας.— **κ. Ν. Σαθ.** Κυταρισσία. Τὸ ποίημα δὲν ἔχει ρυθμὸ οὔτε καλὸ μέτρο. Βέβαια οἱ ἔννοιες δὲν εἶναι ἀσχημες, μὰ ὄχι καὶ τόσο πρωτότυπες. Τὸ διήγημα θέλει γερό διάγραμμα. Τὸ τέλος, ἢ τελευταία σκηνή,—θὰ μπορούσε καὶ ἔπρεπε νὰ παραλειφθεῖ, καὶ γενικὰ ὅλο θέλει τόνωση. Γιὰ τὸ γράμμα σας σᾶς εὐχαριστοῦμε πολὺ. Θὰ σᾶς γράψωμε ἀργότερα καὶ ἰδιαίτερος.— **κ. Γ. Στόγγιαν.** Καβάλλα. Εὐχαριστοῦμε. Τὸ πρῶτο πολὺ χαλαρό. Τὸ δεύτερο καλὸ καὶ θὰ τὸ δημοσιεύσουμε σύντομα.— **κ. Γ. Κωδ.** Ἐνταῦθα. Ἀπεναντίας, ἢ μετάφραση μᾶς φαίνεται πολὺ ἀνώτερα. Τὸ ποίημα θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε περισσότερη περιεκτικότητά, ὁ στίχος του νὰ ἦταν πιὸ ἐπιγραμματικός, σ' αὐτὰ δείχνει ἕναν ἄνθρωπο μὲ πλούσιο ἔσωτερικό. Ἐλπίζομεν σὲ κατὰ καλύτερο. Ἡ μετάφραση τῆς παρόδου τῆς Ἀντιγόνης τόσο ἐλεύθερη, ποῦ ἐλάχιστη σχέση ἔχει μὲ τὸ κείμενο, ἔχει ὅμως πολλὴ δύναμη καὶ γοργότητα στίχου.— **κ. Β.** Ἀθήναι. Σᾶς εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὰ καλά σας λόγια. «Τὸ Σπίτι μας» ὄχι καὶ τόσο καλὸ, χωρὶς περιεκτικότητά. Τὰ ἄλλα δυό—τοῦλάχιστον τὸ ἕνα θὰ δημοσιευθοῦν σύντομα, μὰ λιγάκι διορθωμένα. Μᾶς γνωρίζετε σᾶς παρακαλοῦμε τὴν Δ)σίς σας; —δ)ίδα **Α. Χ.** Ἀθήναι. Πόσο λεπτό τὸ αἶσθημα καὶ ἀλαφρὸς ὁ στίχος. Μὰ, ἂν καὶ ἔχει καὶ εὐρηματα, ἔχει καὶ πολλές κοινοτυπίας. Προσοχὴ καὶ στὰ ἐκφραστικὰ μέσα. Δέστε καὶ τὰ ποιήματα τῆς Βιλιμόρ.— **κ. Ἄ.** Ἄντ. Αἴγιο. Εὐχαριστοῦμε. Τὸ ἐπίγραμμα μπῆκε, γιὰ τὸ ἄλλο, ὅπως τὸ γράψατε καὶ ὁ ἴδιος, δὲν μᾶς ἦταν εὐκόλο, δυστυχῶς.— **Βικελαία Βιβλιοθήκη.** Ἡράκλειον. Θὰ στέλνωμε τακτικά, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ τοὺς ὄρους, ποῦ σᾶς γράψωμε ἰδιαίτερος.— **κ. Α. Λεμπ.** Ἐνταῦθα. Πολὺ πρωτόλειο ἀκόμη. Ἀργότερα πιστεύομε νὰ μπορούσατε νὰ γράφατε καλά πράγματα. Τὴν γράμμα ὅμως ἦταν οὕτω;— **κ. Α. Στεργ.** Ἀσφαλῶς νοιώθετε πολλὰ πράγματα, ἀλλ' ἀκόμη δὲν καταφέρνετε νὰ τ' ἀποδώσετε.— **κ. Μ. Γε.** Ἐνταῦθα. Οἱ σχοινοτενεῖς φράσεις σας, ποῦ εἶναι ἢ αἰτία τὸ ὕψος νὰ εἶναι τόσο κουραστικὸ, χάλασαν τὸ κατὰ τὰ ἄλλα καλὸ διήγημά σας. Ἄν μπορούσε νὰ ξαναγραφῆ μὲ κάπως πιὸ συγχρονισμένη διάθεση, θὰ γινόταν δεκτό. Οὕτε τὸ ποίημά σας μᾶς ικανοποιεῖ, γιατί ἔχει ἔσωτερικὴ ἀντιφάσεις καὶ λέξεις ἀντιποιητικῆς («ξερνάτε»!). **κ. Τ. Ζαγκ.** Ἄργα. Τὰ θέματα ποῦ διαλέγετε εἶναι πολὺ δύσκολα γιὰ νὰ ποιηθῆ. ἴσως μὲ ἄλλα θέματα νὰ γράφατε ικανοποιητικά. Τὸ διήγημα ἔχει γλῶσσα ἀκατάστατη καὶ ἕνα σωρὸ ἀνωμαλίες, ἐντούτοις τὸ διακρίνει εὐαισθησία καὶ παρατηρητικότητά. Θὰ σᾶς γράψωμε ἀργότερα ἰδιαίτερος.— **κ. Ἀδάκρ.** Ἐνταῦθα. Τὰ ποιήματα ἄλλοτε ἀσαφῆ καὶ ἄλλοτε μὲ ἀντιφάσεις. Καὶ γεμάτα χασμωδίες. Τὸ διήγημά σας ἂν καὶ χαριτωμένο, ὑστερεῖ τεχνικῶς. Γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας σᾶς εὐχαριστοῦμε.— **κ. Ν. Σουζ.** Ἀθήνας. Στὸ ἐρχόμενο ἔ:

«ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ»

ΧΡΟΝΟΣ Α' — 15 ΜΑΪΟΥ 1931 — ΦΥΛΛΟ 2^ο

“ΚΥΚΛΑΔΕΣ,,

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΣΤΗ ΣΥΡΟ

ΧΡΟΝΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ :

ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ, ΚΑΤ. ΜΠΑΪΛΑ, Β. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΠΟΙΗΣΗ - ΔΙΗΓΗΜΑ - ΜΕΛΕΤΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

ΟΙ

“ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ,,

ΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΤΣΟΥΡΟΥΝΑΚΗ - ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΥ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ποῦ ἀναλαμβάνει κάθε καλλιτεχνικὴ ἐργασία

σὲ συμφέρουσα τιμῆ.

Handwritten Greek text at the top of the page, including the word "Καλλιγραφία" (Calligraphy).

Καλλιγραφία

Καλλιγραφία

Καλλιγραφία

Καλλιγραφία

Καλλιγραφία

Καλλιγραφία

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧ. 5

ΤΥΠΟΙΣ: ΤΣΟΥΡΟΥΝΑΚΗ ΚΑΙ ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΥ
ΕΚΔΡΑΤΟΥΣ & ΑΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ